

SEVAPLI MÜCADELE: CİHAD VE CİDAL

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَفِي كُلِّ حِينٍ
حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ حَمْدًا كَمَا يَنْبَغِي
لِجَلَالِ وَجْهِهِ وَلِعَظِيمِ سُلْطَانِهِ. حَمْدًا لَا آخِرَ لِقَائِهِ
الارضاه. وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
وَصَحْبِهِ وَمَنْ تَبِعَهُ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ. اما

بعد:

Bismillahirrahmanirrahim.

*el-Hamdü li'l-lâhi Rabbi'l-âlemîn alâ külli
hâlin ve fî külli hîn. Hamden kesîran tayyiben
mübâreken fîh hamden kemâ yenbeğî li-celâli
vechihî ve li-azîmi sultânih hamden lâ âhire
li-kâilihî illâ rıdâhu.*

*Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ Mu-
hammedin ve âlihi ve sahbihî ve men tabiahû
bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn*

Emmâ ba'd.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Her gün bir konuyu işliyoruz. Bugün konumuz bizi daha önceki konuların akışına göre cihat konusunu açıklamaya getirdi. Cihat üzerine konuşacağız. Önce kelime olarak izahını yapalım. “Cehd etmek” mastarından, sülâsîsinden gelmiş bir kelime. Cehd etmek; “davranmak, gayret etmek, çalışmak” demek.

“Evladım! Cehd et de şu işi yap. Cehd et de filanca kimseye yetiş. Cehd et de sınıfını geç.”

“Bir gayret sarf et, bir davran, bir hamle yap!” mânasına geliyor. Mücadele veya cihat ise bu cehd etmenin müşâreket sîgasıdır; “Karşılıklı cehd sarf edişmek” mânasına geliyor. Arapça’da bir fiili sülâsîsinden *müfâale* babına naklederseniz müşâreket mânası olur.

Mesela; *katele* “öldürdü” demek. Ama *kâtele yukâtilu mukâteleten ve kîtâlen* “Karşılıklı birbirlerini öldürmeye kalkıştılar, savaştılar, öldürüştüler.” Türkçe’de biz hep -iş fiilini kullanıyoruz; “güreşmek, vuruşmak” gibi. Fiilin sonuna -iş takısını taktığımız zaman böyle oluyor. Araplar’da da *mufâaley*e getirdikleri zaman bu oluyor.

Câhede ne demek?

İki taraf birbirlerine karşı bir sa'y u gayret sarf ediyorlar, cehd sarf ediyorlar; buna *mücâhede* deniliyor. *Mücâhede* ve *cihad* ikisi aynı mânaya; bu fiilin iki mastarı var. Türkçe'de bir fiilin bir tek mastarı olur, Arapça'da çeşitli şekillerde pek çok mastarı olabilir. *Mücâhede* ve *cehd* ikisi aynı kökten *câhedû* fiilinin mastarıdır; "Karşılıklı cehd sarf etmek." demektir.

Demek ki bir düşman var, kâfir; bir de bu taraf var, mü'min. İkisi karşılıklı birbirlerine karşı cehd sarf ediyorlar. Ama düşmanlar sadece kâfir değildir. Daha başka düşmanlar da vardır. Onları söyleyeceğiz. Bu kelimenin *cehd* kökünden geldiğini bastıra bastıra söylememizin, biraz zaman ayırmamızın sebebi şunun zihne yerleşmesidir; cihat demek "kılıçları, silahları alıp sadece düşmanla çarpışmak" demek değildir. Daha geniş bir kavram. İnsan Allah yolunda hangi sahada ter döküp cehd sarf ediyorsa o cihattır. Bunun delillerini hadîs-i şerîflerden göstereceğim. İlla ortada bir kılıç ve silah ve karşılıklı iki düşmanın vuruşması gerekmiyor. Buna da "cihat" deniliyor ama bunun dışında başka şeylere de cihat deniliyor.

a. Cihadın En Faziletlisi

Mesela hemen sıcağı sıcağına söyleyelim:

أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ حَقٌّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ

Efdalü'l-cihâdi kelimetü hakkın inde sultânin câir. “Cihadın en faziletlisi zalim bir hükümdarın huzurunda onun yüzüne karşı dobra dobra hak sözü söylemektir.”

“Sen zalimsin! Bunu böyle yapma! İşin doğrusu şudur.” diyebilmek. Kesilmekten, hapsedilmekten, ceza görmekten korkmuyor, hak sözü söylüyor; bu da cihat. Çünkü onun karşısında cehd sarf ediyor, bir efor sarf ediyor ve bu işi yapıyor. Kadın çocuk doğurmuş; emziriyor, bakıyor, sıkıntısını çekiyor, derdiyle zayıflıyor, iğne ipliğe dönüyor. Onunki de bir cihat. Daha başka çeşitlerini de yeri gelince söyleyeceğiz. Ama düşmanla silah silaha cep hede çarpışmaya da cihat deniliyor. Cihat eden kimseye mücahit deniliyor.

Cihadın asıl maksadı; “Allah’ın rızasını kazanmak, Allah’ın dinini korumak, Allah’ın dinini yaymak” olduğu için sözün arkasına الجهاد *fî-sabîlillâh* el-cihâdü *fî-sabîlillâh*

sebîlillâh da ekleniyor. Çünkü bazen Allah yolunda olmaz. Allah yolunda olmayınca da o hadis kitaplarında, âyetlerde bahsedilen sevapların hiç birisi kazanılmaz. Kazanılması için cihadın *fî sebîlillâh* olması lazım. Allah yolunda, Allah uğrunda, Allah rızasını kazanmak için olması lazım.

İki ordu, askerler karşı karşıya gelmişse bu mânada yapılan çarpışmalara *mukâtele* veya *kıtal* de deniliyor.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنْ
وَلِيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْكُفَّارِ
الْمُتَّقِينَ

Yâ eyyühe'l-lezîne âmenû kâtilü'l-lezîne yelûneküm mine'l-küffâr. “Ey iman edenler! Size komşu bulunan mıntikalardaki kâfirlerle kıtal ediniz!” *Ve'l-yecidû fîküm gılzah.* “Sizden sertlik, haşinlik görsünler.” *Va'lemû enna'l-lâhe mea'l-muttekîn.*¹ “Bilin ki Allah muttakî kullarının yanındadır, onlarla beraberdir.”

¹ 9/Tevbe, 123.

Onlarla savaşın. Sonra bir de m¼cadele kelimesi var; *m¼cadele* ve *cidal*. O da yine iş-tirak bildiren bir fiil; karşılıklı cedelleşmek. Cedelleşmeyi biz T¼rkçe'de "cebelleşmek" yapmışız. "Falanca adam filanca adamla cebelleşiyor." Halbuki aslı cedelleşmek.

"Sabah sabah benimle ne cedelleşip duruyorsun, ne uğraşıyorsun?" m¼nasına.

Cedel de m¼cadele, çekişmek demek. Sözle de olur "m¼nakařa" demek de olabilir. "M¼nazara, fikir çatışması çekişmesi" demek de olabilir.

Kur'ân-ı Kerîm'de bir s¼re de var; *s¼ret¼'l-M¼c¼dele*, M¼c¼dele s¼resi.

تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ

*T¼c¼dil¼ke f¼ zevcih¼ ve teřtek¼ ila'l-l¼h.*²

Zevcesini Res¼lullah'a řik¼yet eden bir kadından bahseden s¼re olduğu işin *S¼ret¼'l-M¼c¼dele*; *S¼ret¼'l-M¼ddessir*, *S¼ret¼'l-M¼z-zemmil* gibi. İşinde geçen bir kelimededen dolayı o ismi almış; onun işin m¼cadele. "M¼cadele eden kadın" m¼nasına harekenin esre olması

² 58/M¼cadile, 1.

uygundur. Ama o kadının da yaptığı netice itibariyle kocasıyla bir mücadele olduğundan; *Sûretü'l-Mücâdile* denilse de yanlış olmaz da daha doğru olanı tahmin ediyorum *Sûretü'l-Mücâdele*. Kocasıyla mücadele edip de;

“Ya Resûlallah! Gençliğinde benimle evlendi, benden istifade etti, gençliğimin baharını aldı, bitirdi. Şimdi ihtiyarladım; benimle bozuştı, bana talak verdi, benimle boşanıyor. Böyle şey olur mu!” diye kocasını Resûlullah’a şikâyet eden bir kadından dolayı o ismi almış.

Demek cidal sözle de olur, çekişme tarzında da olur, münazara tarzında da olur. Hatta münakaşa ilminin kanunlarını anlatan kitaplar vardır. Münazaranın usulünü anlatan kitaplar da vardır. Karşındakinin fikrini dinleyeceksin, ona karşı fikir söyleyeceksin, fikir münazarasında onu yeneceksin.

Buna ne derler?

İlm-i cedel; “Fikir bakımından karşı tarafla çekişme” “Hangi mantık usûlünü kullanacak ve karşı tarafı nasıl yenecek?” ilmi, *ilm-i cedel*.

“Gazâ” kelimesi kullanılıyor.

Gaza-i ekber eyleriz.

O da savaşmak demek. Savaşan kimseye “gazi” diyoruz. Biz Türkçe’de daha ziyade savaşa gidip de ölmeden geri dönene “gazi” diyoruz.

Ya şehit olursun ya gazi.

Osmanlı hükümdarlarından ilk birkaç tanesinin unvanı budur. “Osman Gazi” diyoruz. Doğrusu “Osman-ı Gazi, Orhan-ı Gazi”dir. Ya “Gazi Osman, Gazi Orhan” olmalı ya da Osman-ı Gazi, Abdulhamid Hân-ı Gazi’dir; doğrusu bu, “i” sesiyle bağlanmış olması lazım. Ama Osman Gazi, Orhan Gazi deniliyor. Türkçe’de sıfatı sona eklemeyiz, başa ekleriz. O bakımdan ya Gazi Osman, Osman-ı Gazi ya da Sultan-ı Gazi Osman, Ertuğrul-u Gazi demek gerekir.

Savaşmış gelmiş bir kimseye; “Gazanız mübarek olsun!” deriz.

“Çocukların, hanımların, dinleyenlerin hatırında kalır.” diye bu gaza ve cihat meseleleri üzerine iki fıkra söyleyebilirim.

Bayram olmuş, II. Bayezid sarayda bayramlaşma töreninde tebrik için gelenleri kabul

ediyor; büyük bir salon. Kendisi tahta oturmuş, geliyorlar, “Bayramınız mübarek olsun efendim!” diyorlar, töreye göre elini öpüyorlar. Sadrazam, komutanlar, vezirler yaşça büyük olsalar bile padişahın elini öpüyorlar. O da tahtında oturuyor. Hatibzâde Muhyiddin Efendi var. Fatih Sultan Mehmed Hân’ın yaptırmış olduğu Fatih’in çevresindeki o sahn-ı semanın en meşhur müderrislerinden. Hatibzâde Muhyiddin Efendi aslen Denizlili, Honaz kalesinden. Yanına bir iki talebesini alıp o da tebrikleşmeye gidiyor. Hoşuma giden bir hikâyedir bu. Muayede salonuna giriyor, padişah hemen ayağa kalkıyor. Muayede de *ıyd* kelimesinden geliyor, müşâreket ifade ediyor.

Muayede ne demek?

“Karşılıklı bayramlaşmak.”

Padişah derhal ayağa kalkıyor. “Oturayım da gelsin elimi öpsün.” diye beklemiyor. O bu tarafa doğru yürürken, padişah da; “Hoş geldin hocam!” diyerek ona doğru yürüyor yani protokol derhal değişiyor. Sadrazama bile yapmadığı bir hürmet tavrı gösteriyor. Karşılaşıyorlar, musafaha ediyorlar. El öpmek yok; mü-

safaha ediyor, bayramını tebrik ediyor, ayrılıyor. Tabi töre dışında, muayede merasiminin dışında bir tavır. Yanındaki talebesi, çömezi, “danişmend” diyorlar -o zaman danişmend medreseye devam edip ilim öğreniyor. Farsça’da *daniş* “bilgi” demek, *danişmend* “bilgili, bilgili olma yoluna girmiş insan” demek- danişmendleri diyorlar ki;

“Yâ Üstaz! Bu bir gazi idi. Allah yolunda gaza ediyor, gazi. Gazilerin sultanı; *sultânu’l-guzâti ve’l-mücâhidîn* “gazilerin mücahidlerin sultanı” kendisi de gaza ediyor. Askerleri de hududa gelmişler, düşmanlarla savaşıyorlar. Allah yolunda cihat etmek çok sevaplı bir şey. Niye normal merasimin gereği olan el öpme işini yapmadın. Niye padişahın elini öpmedin?”

Talebe hocasına soruyor. Dönüyor;

“Evladım! رتبة العلم اعلي الرتب *rütbetü’l-ilmi a’le’r-rutebi*. Hadîsi şeriflere göre: İlmin rütbesi, en yüksek rütbedir.” diyor.

Padişah, sultan solda sıfır kalır. Sultan kim oluyor? İlim rütbesi en yüksek payedir.

“Benim onun sarayına tebrike gitmem ona şeref olarak yeter de artar bile.” diyor. Aslında onun gelmesi lazım. Hatibzâde’nin bayramını tebrik etmeye padişahın gitmesi lazım.

“Benim onun sarayına gitmem ona şeref olarak yeter!” diyor.

رتبة العلم اعلي الرتب *Rütbetü’l-ilmi ale’r-ru-teb.*

“Hem *gaza* kelimesi geçti hem *sultânü’l-guzâtı ve’l-mücâhidîn* geçti hem de bir fıkradır hatırdaki kalsın.” diye bunu söylemiş olduk.

Niye *gaza* var, niye *cihat* var? İster topla tüfekte savaşmak olsun ister öteki mânasıyla niye savaş var?

Bu ilk başta garip bir şey. İlâhî görevi olan, mânevî görevi olan, rûhânî bir kişinin savaşması. Peygamber bile savaşıyor. Savaşan bir peygamber. Bir İngilizce kitap okumuştum. Pakistanlı alimler yazmışlar; *Profesees in the old books*. Eski ilâhî kitaplarda -mesela İncil’de ve Tevrat’ta- istikbale ait ileride bir peygamber geleceğine dair haberleri toplamış. “Bir peygamber gelecek, ismi şu olacak, hayatı şöyle geçecek.” diye âyetler var. Allah,

Peygamber Efendimiz'i bildiriyor; Tevrat'ta bildirmiş, İncil'de bildirmiş. Bu bir gerçek; Tevrat ve İncil'de böyle cümleler. Hem Kur'ân-ı Kerîm böyle olduğunu bildiriyor hem Peygamber Efendimiz böyle olduğunu bildiriyor hem İslâm tarihi.

Peygamber Efendimiz; “Ben İbrahim *aleyhisselam*'ın duasıyım.” buyuruyor. İbrahim *aleyhisselam* dua etti ya.

Levh-i mahfûza ismi yazılmış, bütün peygamberler de onu biliyorlar ve ümmetlerine bildiriyorlar. Bazı eski kitaplardaki mâlumatta şöyle anlatılıyor: Faran dağlarında, Mekke ve Mekke'nin etrafında; o civarda, oralarda yetişecek ve savaş yapacak. Kavmi onu asıl yurdundan çıkaracak ve o da kavmiyle savaş yapacak. Böyle peygamber görülmüş bir şey değil! Eski ümmetleri peygamberleri ezmişler. Mesela Zekeriya *aleyhisselam*'ı testereyle biçmişler, katletmişler.

فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ

*Fe-lime taktülüne enbiyâallah.*³ “Niçin Allah’ın peygamberlerini öldürdünüz be hey yahudiler, insafsızlar!” diye Kur’ân-ı Kerîm’de bildiriliyor. Peygamberler; Hz. İsa *aleyhisselam* ezâ görmüş, Musa *aleyhisselam* ezâ görmüş; firavundan vesaireden. Bu peygamber - bizim Peygamberimiz- cihat eden peygamber. Hem de peygamberlerin en üstünü hem de *sâhib-i seyf ü ve’l-kalem*.

Bir tarafta ilim, irfan bir tarafta kılıç; bu niye?

İslâm hayat dini olduğu için. İslâm realist bir din olduğu için. İslâm gerçekçi olduğu, meseleleri rasyonel, tabii, olması gereken şekilde çözen bir din olduğu için. Papazlar;

“Hıristiyanlık’ta savaş yok.” diyorlar. İncil’den aldıkları bir cümleden faydalanarak;

“Birisi sana bir tokat vurursa -sen de ona tokat vur demiyor- öteki yanağını da çevir bir de oraya vursun.” diyor.

---

³ 2/Bakara, 91.

Sabır meselesi, affetmek meselesi, merhamet etmek meselesi; İslâm'da zirve. Çok yüksek derecede mevcut ama bir de savaş var.

Katoliklikte boşanmak yok; İslâm'da evlilik çok sevap ama boşanmak da var.

Neden?

Sen boşanmayı tıkarsan düdüklü tencerenin deliğini perçinle kapatmış gibi olursun.

Olur mu? Düdüklü tencerenin kapağına niye lastik yapıyorlar?

“Tazyik fazla olduğu zaman oradan çıksın tencere patlamasın.” diye. Sen tencerenin her tarafını yekpare kapat. Deliğine de bir conta koy, alttan üstten vidayla sıkıştır; ocağın üstüne koy. Evi havaya uçurursun, evin tavanı gökyüzüne gider, bomba gibi olur. Düdüklü tencere çelik tencere gibi değil; altını ısıttıkça içindeki buhar tank olsa patlatır, kaç zırh olsa patlatır. O genişlemenin gücünü durduracak bir şey yoktur. Isıyı verdin de içi genişledi mi çare yok patlar. Onun için İslâm'da evlenmek var, sevap ama boşanmak da bir yol.

أَبْغَضُ الْحَلَالِ إِلَى اللَّهِ الطَّلَاقُ

Ebğazü'l-halâli ila'l-lâhi et-talâku. “Allah’ın en sevmediği helal -hem helal hem sevmiyor-talaktır, boşanmadır.”

Bir emniyet sübabı olarak var. Sevilen bir şey değil, makbul bir şey değil, istenen bir şey değil ama gerekebilir.

b. İslam Sevgi, Merhamet Dinidir

İslâm’da da ana durum böyledir. İslâm merhamet dinidir. Merhamet etmeyene merhamet olunmaz.

ارْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمَكُم مِّنْ فِي السَّمَاءِ

İrhemû men fi'l-ardı yerhamükum men fi's-semâ. “Siz yerdekilere merhamet edin de size de semadan merhamet gelsin.”

مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ

Men lâ yerham lâ yürham. “Merhamet etmeyene merhamet yok.”

Kişi ettiğini bulur, ektiğini biçer. İslâm merhamet dini, İslâm sulh dini.

وَالصُّلْحُ خَيْرٌ

*Ve's-sulhu hayrun.*⁴ “Anlaşmak, sulh yapmak daha hayırlıdır.”

İslâm bunu böyle bildiriyor. Esas itibariyle İslâm sevgi dinidir, aşkullah muhabbetullah dinidir.

مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا
فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ

Yâ eyyühe'l-lezîne âmenû. “Ey iman edenler! Aklınızı başınıza derleyin, toplayın.”
Men yertedde minküm an dînihî. “Sizden biriniz dinini bırakıp da irtidat ederse dininden dönerse dönsün, kendisi kaybeder. ‘Siz irtidat ettiniz, edeceksiniz, dinden döneceksiniz.’ diye Allah’a bir zarar gelmez.”
*Fe-sevfe ye'ti'l-lâhu bi-kavmin yuhibbühüm ve yuhibbûnehû.*⁵ “Siz isterseniz dönün ama Allah ileride öyle bir kavim getirecek ki Allah onları sever ve o kavim de Allah’a âşıktır, Allah âşığdır, âşık-ı sâdıklardır; onlar da Allah’ı sever.”

---

⁴ 4/Nisâ, 128.

⁵ 5/Mâide, 54.

“İleride böyle bir kavim getirecek. Onlar Allah yolunda cihat edecekler, kınayanın kınamasından korkmayacaklar ve İslâm için çalışacaklar. Siz isterseniz dininizden dönün, Allah’ın size ihtiyacı yok. İslâm, hâmîsiz himayesiz kalmayacak.” mânasına âyet-i kerîme var. Demek ki Allah’ın sevdiği ve Allah’ı seven insanlar olacak.

Geçen gün bir soru münasebetiyle söz, Kehf sûresinden bir âyet-i kerîmeye gelmişti.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ
وَ الْعِشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ
زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

Bismillahirrahmanirrahim.

*Va’sbir nefseke maa’l-lezîne yed’ûne rabbehüm bi’l-gadâti ve’l-aşıyyi yürîdûne vec-hehû ve lâ ta’du aynâke anhüm türîdü ziy-nete’l-hayâti’d-dünyâ.*⁶ “Allah’ın zâtını, vec-hini özleyip isteyip gece gündüz ibadet ve tatle meşgul olan bazı kimseler var, sen onların yanında ol, onlarla beraber ol.”

⁶ 18/Kehf, 28.

Allah *celle celâlih* bazı Allah âşıklarının olduğunu, âşık-ı sâdıklar olduğunu bildiriyor. Allah'ı sevmek, İslâm'ın esası. Aşkullah, muhabbetullah, şevkullah yüzde yüz kesin, var olan bir şey.

“İslâm'da sevgi yoktur.” diyenlerin yalanlarının ne kadar korkunç bir iftira olduğunu göstermek için bunları söylüyoruz, İslâm'ın sevgi dini olduğunu anlatıyoruz. Allah'ı sevmek var, Allah'ı sevince Allah ile ilgili şeyleri sevmek de var. İnsan bir şeyi sevdi mi her şeyle sever.

“Allah'ı seviyorum!”

Seviyorsan Resûl'ünü de seversin, kelâmını da seversin, hükmünü de seversin, kaderini de seversin. Allah'ın her şeyini seversin; lütfunu da seversin kahrını da, kazasını da kaderini de, verişini de alışını da, hatta hayatı da seversin ölümü de.

Ölüm âsûde bir bahar ülkesidir bu dinde, ölüm bir düğün gecesidir, âşık-ı sâdika şeb-i arûstur, gerdeğe girme gecesidir. Arus “s” ile yazılır, “z” ile olursa başka mânaya geliyor. Arûs “gelin” demek, şeb-i arûs “gelin gecesini” gelinin güvey ile buluştuğu gece.

Muhabbet-i Resûlullah da yüzde yüz var:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ

*Kul in küntüm tuhibbûna'l-lâhe fe't-te-biûnî yuhbibkümü'l-lâh.*⁷

“Allah’ı seviyorum.” diyorsunuz ama “Allah’ı seviyorsanız Resûlullah’a tâbi olun da Allah da sizi sevsin.” Peygamber Efendimiz’in sahih bir hadîs-i şerîfi var, biliyoruz, ezberimizde olması lazım. “Hareketlerimiz ona göre ayarlansın.” diye her fırsatta söylenen bir hadîs-i şerîf:

لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ
لَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا

Ve'l-lezî nefsi bi-yedihî. “Canım, nefsim kudretinin elinde olan Allah’a and olsun ki:”
Lâ tedhulü'l-cennete hattâ tü'minû. “İnanmadıkça cennete giremeyeceksiniz.”
Ve lâ tü'minû hattâ tehâbbû. “Birbirinizi sevmedikçe de mü'min olamayacaksınız. Cennete de giremezsiniz.”

⁷ 3/Âl-i İmrân, 31.

“Birbirinizi seveceksiniz.” demek. Tabi bu, mü’minin mü’mini sevmesinin ispatı. Bir de Peygamber Efendimiz yine sahih hadîs-i şerîflerle şöyle buyuruyor:

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَاَلِدِهِ
وَوَالِدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

Lâ yü’minü ehadüküm hattâ ekûne ehabbe ileyhi min vâlidihî ve veledihî ve’n-nâsi ecmaîn. “Sizin yanınızda ben, -Resûlullah- babasından da, evladından da ve bütün diğer insanlardan da daha yakın, sevgili olmadıkça o kimse hakiki mü’min olamaz.”

“Mü’min olamaz.” diyor da mü’mindir; Allah diyor, *lâ ilâhe illallah* diyor ama olmaz işte. “Kâmil mü’min olamaz!” O bakımdan.

Kur’ân-ı Kerîm’de Allah sevgisi var mı?

Dinimizde çok kuvvetlidir.

Resûlullah sevgisi var mı?

Çok önemli, o kadar önemli ki babasından bile çok sevecek. *Fidâke ebî ve ümmi yâ Resûllallah!* diyecek.

Mü’minin mü’mini sevmesi var mı?

Var. Çünkü “Gerçek müslüman olamazsınız, cennete giremezsiniz.” diye bir hadîs-i şerîf var. İslâm sevgi dini, bütün insanlara karşı. Yaratılanı hoş görmek yaratandan ötürü; sevmek, acımak. İnsanları bir tarafa bırak, hayvanlara merhamet etmek! Kanadı kırık kuşların kanadını tedavi etmek, uçamayan kuşlara vakıflar tayin etmek, serçeler için evcikler yapmak, evlerin köşesinde köşkçükler yapmak, caminin önünde güvercinlere yem atmak vesaire. Hayvan sevgisi var.

Bütün yaratıklara, can taşıyan bütün yaratıklara karşı sevgi var da niye cihat var?

Realist din, gerçekçi din olduğu için var.

Peygamber Efendimiz işe elinde kılıçla başlamadı. Akrabasını toplayıp;

“Ey insanlar! Benim sözüme güvenir misiniz? Ben nasıl bir insanım? Bir söz söylersem inanır mısınız? ‘Şu dağın arkasında düşman ordusu var, şimdi bu tarafa çıkıp gelecek.’ desem tedbir alır mısınız? Bana güvenir misiniz?” dedi.

“Güveniriz. Sen Muhammed el-Emîn’sin, sen doğru söylersin. Yanlış yapmazsın. Paralarımızı sana emanet ederiz, sözün doğrudur. Senden hiçbir kötü hal görmedik.” dediler.

“Öyle ise size söylüyorum; putları bırakın, Allah’a iman edin, ehl-i tevhîd olun, *lâ ilâhe illallah* deyin! Ben Allah’ın peygamberiyim, Allah beni görevlendirdi. Eğer böyle yapmazsanız, imana gelmezseniz âhirette büyük azaba uğrarsınız, feci durumlara düşersiniz. Bak şimdiden söylüyorum, cehennem azabı var.” dedi, işe böyle başladı.

“Yâ Muhammed! Bizi bunun için mi topladın? Amma saçma iş.” dediler. Bazıları ukalalık ettiler, dağıldılar.

O kendi kendine ibadet ederken ezâ cefâ ettiler, ibadetine tasallut ettiler, secde ettiği yeri kirlettiler, başına işkembe koymaya kalktılar. Müslüman olanlara işkence etmeye, bazıalarını işkence ederek öldürmeye başladılar. Ammar ailesini; Sümeyye hatunu, Ammar b. Yasir’i şehit ettiler *-rahmetullahi aleyhim ecmain-*.

Tecavüz nereden başladı?

Müşriklerden başladı.

Zulüm nereden başladı?

Kâfirlerden başladı. Hatta o kadar ki bunlar sadece “Rabbim Allah!” diyor diye “Hayır! O inancı bırak, putlarımıza inan!” diyerek bir Habeşli’ye işkence ediyorlardı. O da “*Ehad Ehad* Allah tektir, birdir.” diye söylüyor. Onlar da işkencelerine, ezâ ve cefâ etmeye devam ediyorlardı. Sonunda Peygamber Efendimiz’i öldürmeye kalktılar. Kendi anasının babasının memleketinden, yurdundan çıkardılar; dedesinin devletin başkanı olduğu şehirde yaşayamadı. Taif’e gitti, taş attılar, dizlerini yaraladılar, yüzü gözü ayakları kan ter içinde bir bağ evine sığındı. Sonunda “Bunu öldürelim.” dediler. “Tek başımıza öldürürsek kabilesi kan davası yapar, hep birlikte öldürelim.” diye de karar aldılar. “Her kabileden bir tane yiğit delikanlı çıksın, hepsi birden karambole getirsinler, linç etsinler. Kureyş hepimizle de kavga edemez ya, bu işi yutar gider, diyetini de veririz.” dediler. Efendimiz hicret etti.

Görülüyor ki İslâm mütecaviz değil ama kâfirler mütecaviz. Şimdi de öyle, şu sırada da öyle. Dünyanın her yerinde böyle olmuştur.

Müslüman, bıçak kemiğe dayanmadıkça bir şey yapmaz. Çifte standart, zulüm, istismar, ezâ cefâ karşı taraftan. Ondan sonra, “Müslüman niye cihat ediyor? derler. “Bir yanağına çat diye tokat vurunca öbür yanağını da çevirsin.” isterler. Çevirmesine çevirir ama onunla da durmuyorlar ki. Onun için *eşiddâü ale'l-küffâri ruhamâü beynehüm* “Kâfirlere/İslâm karşıtlığı yapanlara karşı çok şiddetli.” olmak var.

İslâm realist bir dindir. Onun için mü'minlere karşı merhametlidir ama azgın olan kâfire de sadece taviz vermekle bu işin olmayacağını bildiğinden, haddini bildirmek gerektiğinden cihat da farzdır. Yeri geldiği zaman cihat da gereklidir buna da kimse itiraz edemez. Zaten bunun dışında bir yaşam tarzı da dünyada hiçbir yerde görmemişiz; ne hıristiyanlarda ne de yahudilerde. Yahudiler yıllar yılı “mazlum olduk, ezildik” dediler ama şimdi zalimliği kendileri yapıyorlar. Tarih boyunca yaptıkları gibi ellerine geçirdiler mi her türlü zulmü yapıyorlar. Hıristiyanlar “Bir yanağına tokadı yedin mi diğer yanağını da çevir.” diyorlar ama Afrika'yı talan eden, köyleri basan, esir alan Amerika'daki Kızılderililere, zencilere köpek

diye hitap ederek tarlalarda çalıştıran kendileri. Dünyanın her bir yanını kana, ateşe veren kendileri; medeniyetleri yok eden, kıtaları istilâ eden, Kızılderililer'in kökünü kazımaya alışan, Avustralya'daki Aborjinler'i mahveden kendileri. Afrika'daki büyük medeniyetleri silip süpüren, izlerini yok eden, katliam eden kendileri. Atom bombalarını çıkaran kendileri. Büyük cihan savaşlarını çıkaran kendileri.

Kimi aldatıyorsun, kimi kandırıyorsun, kimi uyutuyorsun?

Bu ne perhiz be ne lahana turşusu!

Reklam ve propagandaları kuvvetli olduğu için bilinmiyor. Lafa gelince sevgi, kardeşlik, medeniyet, insan hakları vesaire.

Yalan! Çünkü suçları daha büyük, bildikleri halde yapmıyorlar hainler!

Bilmeyen, dağdan inme insanlar olsalar da öyle yapsalar tamam. "Dağdan inme, bir Şey görmemiş ki medeniyet görmemiş ki." dersin, hoş görürsün. Medeniyetin âlâsını biliyorlar; tilki gibi, domuz gibi biliyorlar ama yapmıyor-

lar. Demek ki suçları daha büyük. Tabi o zaman cihat farz. O zaman cihat etmek gerekiyor. Gerekmiştir, gerekiyor, gerekecek; hiç şüphe yok. Kıyamete kadar böyle olacak. Kıyamete kadar Allah'ın dinini tutan bir mert zümre mevcut olacak. Kıyamete kadar da bu hücumlar devam edecek. Allah'ın imtihanı; her yerde her devirde oluyor. Müslümanlar büyük imparatorluklar kurdukları zaman da bu savaşlar vardı, Osmanlı Devlet-i Aliyyesi dimdik ayaktaiken de bu savaşlar oluyordu. Şimdi de oluyor, ileride de olacak, çünkü imtihan. Bir mü'min dağın başına gitse, bir kovuğun içine girse Allah orada onu taciz edecek birisini gönderir.

Neden?

İmtihan dünyası olduğu için. Bunlardan bilir ki müslüman imtihanıdır. Yılmaz ve çalışmasına fütur getirmez. Cihat onun için var, tarih boyunca böyle olmuştur.

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا

*Üzine li'l-lezîne yukâtilûne bi-ennehüm zulimû.*⁸ “Kendilerine savaş açılmış olan mü’minlere mukabele etmeye izin verildi. Çünkü çok zulme uğruyorlar, mazlum durum-dalar.” diye âyet-i kerîmede bunun için müsa-ade verildiği bildiriliyor. Müslüman aslında para pul, servet zenginlik için “fütuhat olsun, kıtalar ele geçsin, servet olsun” diye veya kini için savaşmaz. Çünkü dünya onun asıl yurdu değildir ve mü’minin kalbinde dünya sevgisi yoktur, kalbinde dünya sevgisine yer yoktur, olmaması gerekir.

حب الدنيا رأس كل خطيئة

Hubbü'd-dünyâ re'sü külli hatîetin.
“Dünya sevgisi bütün hataların başıdır.”

Ve buğzu'd-dünyâ re'sü külli fadîletin.
“Her faziletin başı da dünyayı sevmemektir, dünyaya buğzetmektir.”

Zorbaların karşısında durmak gerektiğinden, adaletin yerine getirilmesi gerektiğinden cihat vardır.

---

⁸ 22/Hac, 39.

Elhamdülillah ki cihat vardır. O da Allah'ın bir nimetidir. O da Hakk'ın, hakimiyetin yeryüzüne yerleşmesi, zulmün kalkması için yapılan bir çeşit faaliyettir. O da bir sevgi faaliyetidir. Cihat bir sevgi faaliyetidir çünkü mazluma yardım ediliyor. Cihat bir sevgi faaliyetidir çünkü hak ve hakikatin yerini bulmasına gayret ediliyor. Mü'minin düşmanları çoktur. Bunu âyet-i kerîmelerle, hadîs-i şerîflerle biliyoruz. Çok net olarak “düşman” diye vasıflandırılmış olan şeytan vardır. Çok net olarak biliyoruz ki şeytan bizim düşmanımızdır; bu mâlum.

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا

*Inne's-şeytâne leküm adüvvün fe'tte-hizûhü adüvvâ.*⁹ “Hiç şüphe yok ki şeytan sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman belleyin.” buyruluyor.

Şeytanın düşman olduğunu bilerek onunla savaşmak lazım gelir. Sonra insanın en azılı düşmanı kendisidir, nefsidir.

عدوك نفسك التي بين جنبيك

⁹ 35/Fâtır, 6.

Adüvveki nefsike'l-letî beyne cenbeyk.

“Senin en azılı düşmanın, en şiddetli düşmanın, şu iki yanının içinde olan yani sağının solunun arasında yer alan nefsidir.”

Sen, hedefin ta kendisi, on ikinin ta kendisi, sen kendinin düşmanısın.

“İçindeki nefsin senin en büyük düşmanıdır.” deniliyor. Tabi nefis görünmüyor, şeytan görünmüyor. Dürtüklemelerini, içeriden kışkırtmalarını biliyoruz; hissediyoruz. Şeytan bizi kışkırtıyor, nefis bizi kışkırtıyor. “Adam öldür, hırsızlık yap, arsızlık yap, yüzsüzlük yap, günah işle.” vesaire içeriden bir takım emirler geliyor; rahmânî olmadığı belli.

İşte onlar şeytandan ve nefisten.

Hangisi şeytandan, hangisi nefisten? İçeriden gelen dürtüklemeler, kışkırtmalar, tahrikler, emirler, fitne fesat arzuları, duyguları nereden?

Eğer ısrarla aynı şekilde geliyorsa nefistendir. “Ya yemek yiyeceğim, karnım acıktı, ne olur!” İçeriden boyuna yemek istiyor, beş dakika, on dakika, yirmi dakika hep devam ediyor. Nefis acıktı, yemek istiyor. Bir şeyin

üzerinde ısrarla duruyorsa nefistendir. Çünkü nefis aptaldır ve inatçıdır. Değişmez, gabîdir, dönmez, çevik değildir, hantaldır, aynı şey üzerinde ısrar eder.

“Uyku uyumak istiyorum, uyku uyumak istiyorum.”

İllallah!

“Yemek istiyorum, yemek istiyorum.”

“Yar bana bir eğlence, yar bana bir eğlence!”

“İçki içmek istiyorum, içki içmek istiyorum.”

Ateş bacayı sarar gibi adam illa içki içecek, içmeden duramaz. Meyhanenin kapısından geçerken sanki mıknatıs toplu iğneyi çekiyor gibi kapılır, gider. Kendini meyhanenin içinde bulur. Neden? Nefis bir şeyi tutturdu mu, kancayı taktı mı bırakmaz. İsrarla ister. İnatçı bir çocuk gibidir. Çocuğun ağlayıp da illa şunu isterim, şu şekerini isterim diye tepindiği gibidir, verinceye kadar ağlar.

Eğer oyundan oyuna geçiyorsa şeytandır. Çünkü şeytan kurnazdır, hilebazdır. Ta ezel-den beri bu işi yaptığı için tam profesyoneldir

ve oyundan oyuna geçer. Nasıl geçer? Kitaplar bir misal yazıyor. Mesela maksadı günah işletmek olduğu için günahın hangisi olursa olsun onu işlettirse memnun olur ama en feci günaha düşürmekten daha çok memnun olur.

Sabahları büyük şeytan öbür şeytanları etrafına toplarmış; “Akşamleyin en güzel, en âlâ, en kötü şeytanlığı yapanın başına taç giydireceğim.” dermiş.

Hadi yallah vazife başına dağılın bakalım! Sanki çete reisi mafyasını etrafına salıyor gibi bütün şeytanlar dağılırmış. Sonra rapor alıyor;

“Falanca insanı kandırdım.” diyor, “Başına taç giydirdin.” diye bekliyor ama yok.

Sen ne yaptın?

“Bugün falanca insanı şu günaha sürükledim, bu hataya sürükledim, şu edepsizliği yaptırdım, bu edepsizliği yaptırdım.”

Değil, değil, değil! En son avanesinden bir tanesine sorarmış;

“Sen ne yaptın?

Karı kocanın arasına girdim; bir onu kıskırttım bir bunu kıskırttım, bir onu körükledim

bir bunu körükledim. Nihayet birbirleriyle darılttım ve boşattırdım, yuvayı yıktım.

“Tamam! Aradığım sensin. Gel bakalım. Başına şeytanlık tâcını takalım.” der, tâcı ona giydirirmiş.

Şeytanın oyunları hileleri çok, her şeyi yapar. En hoşuna giden ara bozmaktır. Karı kocanın arasını bozmak, arkadaşların arasını bozmak, fitne fesat, nifak çıkarmak. Taktik değiştirir. Bir şeyle yıkamayacağını anlayınca öbür taraftan yıkmaya çalışır.

Kişiye gelir der ki;

“Namaz kılma!”

“Yok, kılmam lazım. Allah, Kur’ân-ı Kerîm’de ‘namaz kılın’ buyuruyor.” der, kılmam lazım diye direnir.

“Kılma! Bak kar yağdı, şimdi sular buz gibidir, derin çatlak alimallah, üşürsün zangır zangır titrersin. Çoraplarını çıkaracaksın, ayakların ıslanacak, havlu yok, evdeki gibi sıcak su yok, kılma!”

“Yok, kılacağım.”

“Elbisenin ütüsü bozulur, öğleden sonra bir yere gideceksin.”

Değiştiriyor. Maksat namaz kıldırmamak. Onun için soğuğu gösterir, ütünün bozulmasını gösterir, başka bir şey gösterir.

“Kılacağım! Allah’ın emri. Ütü de bozulsa kılacağım, hava soğuk da olsa kılacağım.”

“Tamam, tamam pekala. Madem kılacaksın o zaman hızlı hızlı çarçabuk kıl. Yetişeceğin yere çarçabuk yetiş.”

“Yok, niye hızlı kılacakmışım? Namazın vakar içinde, sekîne içinde kılınması lazım; ben şuurlu bir tarzda kılarım, öyle aceleye getirmem. Çünkü namaz paldır küldür kılındı mı sevap olmuyor. İnsan namaz kılmamış gibi oluyor. İbadette acele makbul bir şey değil. Usulünce kılacağım.”

“Mâşaallah! Çok iyiymişsin, akıllıymışsın. Pekâlâ, o zaman şöyle halkın karşısında, görünen bir yerde, özene bezene namazını kıl da herkes nasıl huşu ve huzur içinde namaz kılındığını sende bir görsünler, halka ibret olsun.”

Şimdi de riyaya düşürmek istiyor. Onu da atlatırsa “Ben gösteriş ve riyayı sevmem.”

derse “Doğru, tamam gösteriş olmasın. O zaman evde kıl.” der. Cemaat sevabından vazgeçirecek. Çünkü camide 27 kat sevap.

“Yok, camide kılmam lazım.” deyince bir başka oyuna geçer. Bir namaz işinde kırk tane kılığa girer. Eğer böyle içindeki günaha doğru meyil veya sevabı kaçırma şekli oyundan oyuna geçiyorsa bu şeytandandır.

Şeytan insanın düşmanı; nefsi, hevâ-i nefsi düşmanı. İnsan nefsinin arzularının rüzgârına kapıldı mı fırtına gibi, kasırga gibi yerden yere çalar. Dünya, düşmanı. Şu dünya; maddesiyle, güzelliğiyle, manzarasıyla, plajıyla, gazinosuyla, boğazdaki eğlence yerleriyle, lüks lokantalarıyla, barlarıyla, pavyonlarıyla düşman.

Neden?

Çünkü tuzak; çeşitli şekillerde insanı Allah’ın rızasından ayırıyor.

Sonra kâfir düşman, biliyoruz; istila etmek ister, esir etmek ister, öldürmek ister. İşte duyuyoruz; Hindistan’da Assan eyaletinde Hindular müslüman kardeşlerimize saldırmış-

lar, beş bin kişiyi öldürmüşler. Seylan'da, Tamil gerillaları saldırmışlar, şu kadar müslümanı camide öldürmüşler. Kâfir saldırır. Keşmir'de Hindular müslümanların üzerine ateş açtı şu kadar insanı öldürdü. Azerbaycan'da Ermeniler köyleri bastılar, şöyle zulümler yaptılar. Kıbrıs'ta köyü bastılar, şu kadar insanı öldürdüler.

Kâfir düşman, sonra münafık düşman; dışı mü'min içi kâfir. Müslümanların arasında yaşıyor, sinmiş ama müslümanları sevmiyor, fırsat kolluyor ve fırsatını bulduğu zaman o da zarar verecek. O da münafık. O da bir düşman. İnsan şeytanla cihat edecek. Nefisle cihat edecek; bu cihadın en büyüğü. Kâfirle cihat edecek.

Hadîs-i şerîfe göre bir tanesi de hasetçi müslüman.

مؤمن يحسده Mü'minün yahsüdühû. Hased eden. Düşman yani kâfirler yetmiyormuş gibi başka düşmanlar yetmiyormuş gibi "Müslümanlar birbirlerinin hasmıdır, hasetçisidir." Çekişirler uğraşırlar; öbür taraftan atı alan Üsküdar'ı geçer, öteye gider. Müslümanlar hâlâ çekişmede. Cezayir Tunus'la ihtilaftadır. Mısır Libya ile ihtilaftadır, Suudi Arabistan Yemen'le

ihtilaftadır, Kuzey Yemen Güney Yemen'le ihtilaftadır, Irak Kuveyt'e saldırır, İran'a saldırır şöyle böyle... Mü'min mü'mine yetiyor artıyor. O da Allah ıslah etsin, çeşitli şeyler. İşte bunların her birisiyle uğraşmak gerekiyor. Bu uğraşmak cihat oluyor. Sadece düşmanla, kâfirle uğraşmak değil her çeşidiyle uğraşmak. Nefisle uğraşmak cihadın en büyüğü oluyor.

Onun hadîs-i şerîfini hep duymuşsunuzdur ki: Savaştan dönüp Medine'ye geldikleri esnada Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* hazretleri; “Şimdi küçük cihattan büyük cihada, kişinin nefsiyle cihadına dönüyoruz.” buyurduğunu biliyoruz. Bu hususta sahîh hadîs-i şerîfler vardır.

Cidde'de bir Arap doktor bana;

“Yâ üstad! Acaba müslümanları uyuşturmak için mi tasavvufu aralarına sokuyorlar? ‘Kâfirlerle çarpışılmasın diye mi en büyük cihat nefisle cihatmış.’ diyorlar. Bu hadîs-i şerîfler yanlış olmasın.” diye bir laf söyledi.

“Öyle şey olur mu?” dedim, hadîs-i şerîfleri söyledim. Kendisi Arap ama hadislerden şüphe ediyor; onun için okuyorum.

Fudayl *radiyallahu anh*'ten Tirmizî rivayet etmiş. "Hasen hadis." diyor.

المُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ

el-Mücâhidü men câhede nefsehû fî zâti'l-lâh. "Mücahit Allahu Teâlâ hazretlerinin zâtı yolunda, O'nun uğrunda, Allah uğrunda, Allah için nefsiyle cihat edendir."

Ortada düşman yok. Nefsi var, nefsiyle cihat ediyor; mücahit budur. Sonra Ebû Zer hazretlerinden başka bir rivayet var:

أفضل الجهاد أن يجاهد الرجل نفسه وهواه

Efdalü'l-cihâdi en yücâhede'r-racülü nefsehû ve hevâhü. "Cihadın en faziletlisi, kişinin kendi nefsiyle ve hevasıyla, içindeki arzular, istekler ve ihtiraslarla uğraşmasıdır."

Demek ki o doktorun endişeleri yersiz. Tasavvuf uyuşturucu bir meslek değildir. "Kültür, medeniyet, insan hakları" diye müslümanları asıl başkaları uyutuyor. Kimin uyuttuğunu Allah daha iyi biliyor.

Tarih boyunca en büyük mücahitlerin hepsi mutasavvıftır; erbâb-ı tasavvuf arasından, meşâyih-i kirâmın içinden çıkmıştır. Bizim Kübreviyye tarikatimizin pîri Necmeddin-i Kübrâ Efendimiz Hive’de, Harezmi’de Moğollar’ın karşısında cihat ederken şehit olmuştur. Kafkas kahramanları Şeyh Şamiller bizim Nakşibendî tarikatının Kafkasya’daki mücahitleridir. İmâm-ı Rabbânî hazretlerinin sultanlarla nasıl cedelleştiğini, hapislere girdiğini herkes bilir. Müslümanların başındaki bu evliyâullahın, şeyhlerin müritlerini alarak beraberce seferlere, gazalara gittiklerini ve düşmanlarla çarpıştıklarını herkes bilir. Gümüşhaneli [Ahmed Ziyaeddin] hazretlerinin Ruslarla cihadını millet biliyor.

Şemseddîn-i Sivâsî hazretleri rüya görmüş. Ertesi gün bir ihvanına;

“Rüyada cihat etmem emir olundu. Tabi kendisi yaşlı. Kılıçları, kalkanları, zırhları, okları hazırlamaya başlayalım.” diyor.

O yaşlı ihvanı;

“Efendi Hazretleri! Siz zaten cihâd-ı ekber ediyorsunuz. Nefisle mücadele en büyük cihattır. Rüya ona yorulsa.” diyor.

“Hayır! Benim anlayışıma göre gerçekten savaşa gitmemiz gerekiyor. Rüyadan çıkardığım mâna odur. Kılıçları hazırlayalım.” diyor.

Hazırlığa girişiyorlar. Demirci dervişler, müritler, demir kılıçlar yapmaya başlıyorlar; oklar hazırlanıyor, savaş malzemeleri hazırlanıyor. Aylarca çalışıyorlar. Öbür taraftan Padişah hazretleri, Nemçe kralı, Avusturya kralıyla savaş yapmaya karar vermiş, kendisi de savaşa gidecek. Kanûnî’den sonra padişahlar savaşa çıkmıyorlar, komutan gönderiyorlar ama bu padişah çıkmaya karar vermiş “Evliyâullah-ı kirâmı da toplayalım, savaşa öyle gidelim.” diyor. Tabi kazanmasını garanti etmek istiyor. İstanbul’dan Sivas’a haber gönderiyor. Haberci, ulak doludizgin geliyor;

“Padişah hazretlerinin fermanı, selamı ve hürmetleri vardır, sizi Nemçe kralıyla yapılacak savaşa davet ediyor.” diyor. O da;

“Biz zaten kaç aydır hazırlanıyorduk, rüya görmüştük.” diyor.

Ulak bu haberi İstanbul’a getirdiği zaman padişah dehşetli seviniyor, “Bu da bir hayra

alamettir.” diyor. Şemseddîn-i Sivâsî hazretleri Sivas’tan kalkıyor, İstanbul’a doğru yola çıkıyor.

İzmit’e kadar yaklaşmışken Üsküdar’dan Aziz Mahmûd-ı Hüdâyî hazretleri ihvanıyla İzmit’e kadar onu karşılamaya geliyor. Üç merhale, üç günlük yola İzmit şehrine kadar karşılamaya geliyor. Oradan İstanbul’a geliyor, nihayet savaşa gidiyorlar. Haçova meydan savaşı kazanılıyor. O orduyla Şemseddîn-i Sivâsî hazretleri ve *Tâcü’t-tevârih* sahibi Hoca Sâdeddin Efendi ve büyük evliyâullahın, hocaların ve şeyhlerin o savaşın kazanılmasında kati tesiri oluyor. Ordu bozulduğu sırada Padişah kaçacak duruma geliyor; onlar diretiyorlar ve savaşı kazanıyorlar.

Onun için o bir iftiradır. Erbâb-ı tasavvufun uyuşuk olduğu, tekkelerde miskin miskin durduğu bir safsatadır, yalanın ta kendisidir!

Cihadın faziletine dair hadîs-i şerîfler var ama “Cihadın sadece düşmanla savaşmak olmadığına dair misaller var.” demiştim. Mesela “Kadının çocuğunu yetiştirmesi cihattır.” “Ali-min zalim hükümdar karşısında hak söz söylemesi cihattır.”

Bu konuda bir başka hadîs-i şerîf okuyayım:

ليس الجهاد أن يضرب الرجل بسيفه في سبيل
الله إنما الجهاد من عال والديه وعال ولده فهو في
جهاد ومن عال نفسه يكفها عن الناس فهو في جهاد

Leyse'l-cihâdü en-yadribe'r-racülü bi-seyfihi fî sebîlillâhi inneme'l-cihadü min âli vâlideyhi ve âli veledihî fe-hüve fî cihâdi ve min âli nefsihi yekfuhâ ani'n-nâsi fe-hüve fî cihâd.

Enes radiyallahu anh'ten rivayet edilen bir hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz birkaç misalle şöyle buyurmuş:

Leyse'l-cihâdü en yadribe'r-racülü bi-seyfihi fî sebîlillah. “Adamın kılıcıyla vurması, Allah yolunda cihat değildir.”

Çekmiş kılıcı; “ya Allah!” deyip sağa sola savuruyor, bu cihat değildir.

Inneme'l-cihadü. “Cihat ancak” *Min âli vâlideyhi.* “Ana babasının ihtiyaçlarını görüp gözetip onlara bakmaktır.” *Ve âli veledihî.* “Çoluk çocuğuna bakmaktır.” *Fe-hüve fî*

cihâdi. “O cihat içindedir, cihat etmektedir.”
Ve min âli nefsihî. “Kim nefsinin geçindirmek için onların nafakasını temin için çalışıyorsa”
Yekfuhâ ani'n-nâsi. “İnsanlardan kendisini çekmek, korumak için muhtaç olmamak için insanlara yük olmamak için çalışıyorsa”
Fehüve fî cihâd. “O da bir cihat içindedir.”

Demek ki zamana ve şartlara göre cihat sevabı muhtelif fiillerden alınabiliyor. Düşman kapıya dayandığı zaman herkes silaha sarılır, çarpışır ama Efendimiz anne babası varsa onlara bakmayı tavsiye etmiştir. Ashâb-ı kirâmdan birisi;

“Yâ Resûlallah! Eğer kabul ederseniz ben cihada katılmak istiyorum, sefere çıkmak istiyorum. Beni bir müfrezeyle bir seriyyeyle gönderin veyahut gideyim, orduda çarpışayım.” diyor.

Seriyye; “geceleyin gizlice sefere çıkan kuvvet” demek, müfreze de “bir birlikten ifraz edilmiş, çıkarılmış bir grup asker” demek. Efendimiz;

“Senin annen baban var mı?” diye soruyor.

“Var.” deyince;

“Onlara kim bakacak?” diyor.

“Kimseleri yok ama işte Allah Kerîm.” diyor. Efendimiz;

“Hayır! Sen onlara bak, o senin cihadın.” buyuruyor.

Mesela bir insan cihat etmek istiyor. Peygamber Efendimiz ona soruyor;

“Haccettin mi?”

“Etmedim.” diyorsa ona;

“Tamam, sen haccet.” diyor.

Haccetmeyen kimsenin haccetmesi cihattan daha üstün oluyor. Haccetmişse bir daha haccetmesi yerine cihat etmesi daha üstün oluyor. Buna benzer çeşitli incelikler var.

Cihadın sevabıyla ilgili hadîs-i şerîfler çok. Bunlardan birkaç tanesini söyleyeyim;

سَاعَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ خَمْسِينَ حَجَّةً

Sâatün fî sebîlillâhi hayrun min hamsîne haccetin. “Allah yolunda -bir miktar- bir saat cihat etmek 50 kez haccetmekten daha hayırlıdır.”

c. Cihat Yüksek Bir Ameldir

İbn Ömer *radiyallahu anhümâ*'dan rivayet edilmiş. Diğer bir hadîs-i şerîf:

الصلاة عماد الإيمان والجهاد سنام العمل

والزكاة تثبت ذلك

es-Salâtü imâdü'l-îmân ve'l-cihâdü senâmü'l-ameli ve'z-zekâtü tûsbitu zâlike.

“Namaz imanın direğidir, cihat da amelin zirvesidir. -Müslüman âmâl-i sâlihayla meşgul olur, çeşit çeşit işler yapar- cihat bunun en yükseklerinden birisidir.” *Ve'z-zekâtü tûsbitu zâlike.* “Zekât da bunu sabitleştirir.”

Hepsini yapmak lazım; namaz da lazım, zekât da lazım ama “Cihat yüksek bir ameldir.” diye bu hadîs-i şerîften anlaşılıyor.

وَرَهْبَانِيَّةُ هَذِهِ الْأُمَّةِ الْجِهَادُ فِي لِكُلِّ أُمَّةٍ رَهْبَانِيَّةٌ

سَبِيلِ اللَّهِ

Li-küllü ümmetin rahbâniyyetün. “Her ümmetin bir ruhbanlığı vardır.” *Ve rahbâniyyetü hâzihi'l-ümmeti el-cihâdü fi sebilillah.*

“Bu ümmetin yani Ümmeti Muhammed’in ruhbanlığı da Allah yolunda cihat etmektir.”

Ruhbanlık ne demek?

Rahbâniyye “r” harfi üstünlü olarak kullanılır. Kur’ân-ı Kerîm’de de hadîs-i şerîfte de geçen bir kelime. Ruhbanlık ne demek? *Rehebe* “korkmak” demek. *Rahip* “korkan” demek.

Neden korkuyor?

Allah’tan korkuyor, günahattan korkuyor, bir kenara çekiliyor. Rahip, dağın başına gidiyor, mağaraya giriyor, ibadetle meşgul oluyor.

Neden?

Korktuğu için. “İnsanlara karışırsam, günahlara dalarsam, Allah’ın cezasına uğrarsam” diye terk ediyor, manastıra çekiliyor, mağaraya çekiliyor. Bir tenha yere gidiyor; ağaç kovuğunda, şurada burada ibadet ediyor. Eski ümmetlerde böyle kimseler varmış.

Bursa’nın karşısında iki hörgüçlü bir dağ varmış, Selmânü’l-Fârisî gelmiş, orada bir müddet bir rahibin yanında bulunmuş. Dağın tepelerinde, tenha yerlerde ibadet ederlermiş.

Peygamber Efendimiz;

“Bu ümmetin ruhbanlığı Allah yolunda cihattır.” diyor. Kenara çekilmek, inzivâyâya çekilmek yerine Allah yolunda savaşmayı tavsiye ediyor. Bu konuda başka bir hadîs-i şerîfte de;

“Her ümmetin seyahati vardır; benim ümmetimin seyahati Allah yolunda cihattır. Her ümmetin ruhbanlığı vardır; benim ümmetimin ruhbanlığı düşmanın ensesinde gözetleme yapmaktır.”

الرباط فى نحر العدو

er-Ribâtu fî nuhûri'l-adüvvi. O da cihadın bir bölümüdür. “Ribât, râbıtlık yapmak, hudut kalesinde asker olarak beklemek ve düşmanın gelmesine karşı nöbetçilik etmek de cihadın bir bölümüdür.”

Eski insanlar kemâle ermek için seyahat ederlermiş.

“Benim ümmetimin seyahati, -kemâlâta ermek için yapılan seyahat- cihattır.”

Çıkınlarını torbalarını alırlarmış, Allah yolunda “Ya Allah!” deyip seyahate çıkarlarmış.

Bu, dervişlerde de var. Seyahat etmek olgunlaştırdığı için bizim Nakşî tarikatinde de “sefer der vatan” prensibi vardır. “Kendi vatanının içinde sen o mânevî seferini yap, kemâlâtını sağla.” diye büyüklerimiz nasihat etmişler.

Bir başka hadîs i şerîf:

إِمَّا أَنْ الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَضْمُونٌ عَلَى اللَّهِ
وَإِمَّا أَنْ يَرْجِعَهُ بِأَجْرٍ يَكْفِيهِ إِلَى مَغْفِرَتِهِ وَرَحْمَتِهِ
وَعَنِيمَةٍ

el-Mücâhidü fî sebîlillahi madmûnün ale'l-lâh. “Allah yolunda cihat eden kimseye Allah şunu garanti eder.” *Immâ en yekfitehû ilâ mağfiretihî ve rahmetihî.* “Ya onu mağfiretine, rahmetine erdirir; adam gaza eder, şehit olur, Allah’ın rahmetine erer, cenneti bulur.” *Ve immâ en yerciahû bi-ecrin ve ganîmetin.* “Yahut da sevapla, sâlimen, gâliben, ganimetler de elde etmiş olarak döndürür.”

“Allah, yolunda cihat eden kimseye bu ikisinden birisini garanti etmiştir; ya ölecek şehit olacak, Allah’ın rahmetine, mağfiretine erecektir ya da hem sevap kazanmış hem de ganimet kazanmış olarak geri dönecektir.

كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ وَمَثَلِ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
الَّذِي لَا يَفْتُرُ حَتَّى يَرْجِعَ

Ve meselü'l-mücâhidi fîsebilillâh. “Allah yolunda cihat eden kimsenin misali” *Ke-meseli sâimi'l-kâimi'l-lezî lâ yeftüru hattâ yercia.* “Mücahit, seyahate çıkmasından evine dönünceye kadar gece gündüz hiç durmadan namaz kılan, ibadet eden, oruç tutan insan kadar sevap alır.”

Duası makbul insanlardan birisi de gazidir. Evinden çıkıp dönünceye kadar duası makbul olan bazı insanlar vardır. Mesela hacının duası makbuldür, hac ve umre yapanın duası makbuldür, gazinin duası makbuldür. Yola çıktığından dönünceye kadar kendisi için başkası için yaptığı dualar makbul oluyor. Allah yolunda at beslemek, ok yapmak, silah yapmak da çok sevaplıdır. Öyle sevaplıdır ki Peygamber Efendimiz; “Allah, bir ok sebebiyle üç kişiyi cennete sokar.” diyor

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لِيُدْخِلَ بِالسَّهْمِ الْوَاحِدِ الْجَنَّةَ
ثَلَاثَةً: صَانِعُهُ مُحْتَسِبًا بِهِ وَالْمَعِينُ بِهِ، وَالرَّامِيَ بِهِ

فِي سَبِيلِ اللَّهِ

*Inna'l-lâhe azze ve celle li-yüdhilü
bi'sehmi'l-vâhidi'l-cennete selâseten.* “Allah
bir oktan dolayı üç kimseyi cennete sokar.”
Sâniyahû. “Oku imal eden kimse, sanatkâr,
usta. Onu cennete sokar.” *Muhtesiben bihî.*
“Bunu Allah rızası için yapıyorsa” “Allah rızası
için oku imal edeni cennete sokar.” *Ve'l-muîni
bihî.* “Yapana yardımcı olanı da cennete so-
kar.”

Kendisi usta değil, yapmıyor ama yapı-
şına yardım ediyor.

Nasıl yardım ediyor?

Ya ustaya çıraklık, kalfalık ederek yardım
ediyor ya da mâlî destek olarak yardım ediyor.
“Yardımcısı da cennete girer usta da cennete
girer.”

Ve'r-râmiye bihî fî sebilillâh. “Allah yo-
lunda kınına, yayına koyup da oku düşmana
atan da cennete girer.”

Düşmana oku atan cennete giriyor. İmal eden cennete giriyor. Maddeten, mânen imaline yardım eden de cennete giriyor.

Bir insan cihadı terk ederse ne olur?

Günaha girer.

Bir cemiyet ne olur?

Zillete dûçar olur.

إن أنتم اتبعتم أذناب البقر وتبايعتم بالعينة
وتركتكم الجهاد في سبيل الله ليلزمنكم الله مذلة
في أعناقكم ثم لا تنزع منكم حتى ترجعون إلى
دينكم ما كنتم عليه وتتوبون إلى الله

*In entüm itteba'tüm eznâbe'l-bakarü ve
tebâya'tüm bi'l-îneti ve terektümü'l-cihâdü
fî sebîlillâhi li-yelzemnekümü'l-lâhü me-
zelleten fî a'nâkıküm.* “Eğer cihadı terk eder-
seniz, öküzlerin kuyruklarına yapışırsanız.”

“Sabanın peşinde ziraatle meşgul oluyorsunuz.” Bunu; “öküzün kuyruğuna yapışmak” diye tabir ediyor. Hileli alışverişlerle haram helal demeden “Ticaretlerle meşgul olacağım, ziraatle meşgul olacağım.” derken;

Ve terektümü'l-cihâd. “Allah yolunda cihadı bırakırsanız” *Li-yelzemennükümü'l-lâhü mezelleten fi a'nâkıküm.* “Allah boyunlarınıza öyle bir zillet takar ki, öyle bir zillet yapıştırır ki” *Sümme la tünzeu minküm.* “Sonra bu zilletten kurtulamazsınız. Boynunuza takılan bu mezelleti çekip atamazsınız.”

Boyuna takmaktan murat şudur: Esirlerin boynuna halka takarlardı, halka da zincirli olurdu. Yani omuzlarınıza öyle bir mânevî halka, zillet halkası takılır ki bunu çıkaramazsınız.

Esir, boynuna takılmış bu halkayı koparmak istese koparabilir mi?

Koparamaz, şangır şungur gidecek. İnsan Allah yolunda cihadı terk ederse o duruma düşer.

Hattâ terciûne ilâ dînüküm mâ küntüm aleyh. “Dininizin size emrettiği, olmanız gereken duruma dönünceye kadar, cihat vazifenizi idrak edinceye kadar bu zillet başınızdan eksik olmaz.

Ve tetübûne ila'l-lah. “Allah’a tevbe edinceye kadar başınıza bu zillet belası gelir.”

Cihadı terk etti mi toplum zillete uğrar.

Ve nihayet sonuncu hadîs-i şerîf:

Efendimiz gazileri, gazaya çıkanları cihada uğurlarken şöyle uğurlarmış.

Peygamber Efendimiz uğurlardı, yaya olarak onları teşcî ederdi. Çünkü sevaptır.

Hız. Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz halife seçilmişti. Bunun öncesinde Peygamber Efendimiz, Üsame b. Zeyd'i komutan tayin etmişti, Bizans üzerine gönderiyordu, gönderecekti. İrtihal eyleyince işler biraz gecikti. Hız. Ebû Bekir es-Sıddîk *radıyallahu anh* halife seçildi. İlk işi, Peygamber Efendimiz'in tertip ettiği o sefere müslümanları göndermek oldu. Bazı kimseler;

“Bu bir kölenin çocuğudur. Bizden şöyle asaletli soylu bir kimseyi başa komutan yapsan da orduyu öyle göndersen” dediler. Ebû Bekir es-Sıddîk;

“Öyle şey olur mu? Onu Resûlullah Efendimiz tayin etmiş. Kim tayin edilmişse komutan olur.” dedi. Üsame b. Zeyd'i bineğine bindirdi.

“Yapma yâ emire’l-mü’minîn!” demesine rağmen kendisi yaya olduğu halde onun bineğinin dizginlerini tuttu, Medine’nin dışına kadar uğurladı, dualar etti, gönderdi.

Peygamber Efendimiz de sefere çıkacağı zaman orduyu dualar ederek gönderirdi.

Şimdi nasıl dua ettiğinin bir misalini okuyorum. Enes *radıyallahu anh*’ten rivayet edilmiş:

لَا انْطَلِقُوا بِاسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ
وَلَا امْرَأَةً وَلَا طِفْلاً وَلَا صَغِيرًا تَقْتُلُوا شَيْخًا فَانِيًا
وَأَصْلِحُوا وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ وَضُمُّوا غَنَائِمَكُمْ
يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

İntalikû bi’smillâhi ve billâhi ve alâ milleti resûlillah. “Gidiniz! Allah’ın adı ile Allah ile ve Resûlullah’ın milleti üzere gidiniz.”

“Sefere çıkıyorsunuz, hadi güle güle! Ama Allah adıyla gidiniz!” *Bismillâh ve billâh.* “Allah’ın sizin yanınızda olduğunun şuuruyla, Allah’ın beraberliğinde gidiniz! Allah yanınızda olsun, Allah sizinle beraber olsun! Allah’ın beraberliğine gidiniz.”

Ve alâ milleti resûlillah. “Ve Resûlullah’ın milleti üzere gidiniz.”

Millet, burada “imanı ve dini” demek. “Resûlullah’ın inancı, imanı, dini üzere Resûlullah’ın görevlendirildiği o vazifenin gereği üzere yola çıkın. Hadi bakalım, uğurlar ola!”

La taktülû şeyhen fâniyen. “Sakın çok yaşlı kimseleri öldürmeyin!”

Şeyh Arapça’da “ihtiyar” demek. Bizim Türkçe’de *şeyhü’t-tarîka* yani “tarikatin başındaki kimse” o ayrı da Arapça’da *şeyh* “ihtiyar” demek. *Şeyhûhât* “ihtiyarlamak, saçı sakalı ağarmak” demek. “*Şeyh-i fânîyi öldürmeyin!*” Adam artık ihtiyarlamış, savaşma ihtimali yok, kılıç almak ok atmak gibi bir durumu yok. *Şeyh-i fânî.* “Bir *şeyh-i fânîyi öldürmeyin!*”

Ve lâ tıflen ve lâ sağîren. “Tıfıl öldürmeyin, küçük öldürmeyin! Bir küçüğü, bir çocuğu, bir tıfılı öldürmeyin.” *Ve le’mreeten.* “Bir kadını öldürmeyin.”

Çünkü *tıfıl* daha çocuktur, *sağîr* daha gücü yetmez, ufacık tefeciktir; “Hadi çekil git şuradan” dersiniz. Kadın. O da kadındır.

Bu işleri beyler yapıyor, o ne yapsın?

O evde oturuyor. “Onları öldürmeyin!

Tabi mücahitlerine başka tavsiyeleri de vardır: “Tarlalara, bahçelere, ağaçlara zarar vermeyin!” Onları yakıp yıkıp tahrip etmemek hususunda tavsiyesi vardır. Burada onlar yazılmamış.

“Allah’ın adıyla gidin, Allah beraberinizde olsun ve Resûlullah’ın inancı, tesiri ve imanı üzere, o dinî inançla yola gidin. Sakın bir fânî şeyhi, çok yaşlanmış bir ihtiyarı öldürmeyin. Bir çocuk öldürmeyin, bir küçük öldürmeyin, bir kadın öldürmeyin.”

Ve lâ tegullû. “Ganimet malını tırtıklaymayın. Ganimet malı çalmayın.” *Ve zummû ganâimeküm.* “Toplanan malları bir yerde toplayın, ordunun komutanı taksim etsin.”

Gazi mücahid taksimden evvel bulduğunu gördüğünü cebine alırsa buna “gulul” derler. Yani bir çeşit hırsızlık sayılıyor.

“Kim böyle yaparsa kıyamet günü o sakladığı eşya ile beraber huzur-ı Rabbü’l-izzete getirilir ve ondan dolayı cezaya uğrar.”

Hırsızlıktır. Taksimden evvel bir ayakkabı bağcığı alsın cehennemden bir ateşten bağ almıştır. Gazi ne yapacak? Toplanan malları; altın, gümüş, gerdanlık, yüzük, bilezik vesaire getirecek, komutana teslim edecek. Komutan her birini ortaya koyacak; ganimetler, herkesin huzurunda gazilere mütesâviyen tevzî olunacak. Ganimetin haricinde cebe alınan haramdır, günahtır, cehennemden bir ateştir. İslâm böyle emrediyor. Ganimet malı çalmaya *gulul* derler.

Ben Kıbrıs’a gidenlere sordum. Savaşmışlar. Bizim tankçı, astsubay kardeşler vardı.

“Bir şey aldın mı?” diye sordum.

“Yok. Ama herkes aldı hocam, girdikleri evde ne buldularsa aldılar.” dedi.

Çünkü düşman kaçmış. Sen eve giriyorsun; yüzük, bilezik, taşınabilir eşya ne bulduysan alıyorsun. İslâm’da böyle değil. İslâm’da her şey toplanır, ortaya konulur, eşit olarak dağıtılır.

“Ganimeti tırtıklamayınız, şahsen el koymayınız.”

Ve zummû ganâimeküm. “Ganimetleri bir araya getiriniz.” *Ve aslihû.* “Salih kimse olunuz ve yahut ganimetleri ondan sonra ıslah ederek uygun bir tarzda dağıtınız.” *Ve ahsinû inna’l-lâhe yuhibbü’l-muhsinîn.* “Ve iyilik yapınız çünkü Allah iyilik yapanları, muhsinleri sever.”

“Savaşıyorsunuz ama ihsan hâlini, iyilik hâlini unutmayın. İyiliği asla unutmayın.” buyurmuş oluyor.

Müslümanın cihadı böyledir, müslüman böyle cihat etmiştir. Kadına, yaşlıya dokunmamıştır. Âbid ve zahidlere dokunmamıştır. Kendi başına ibadet eden, kıyıda köşede savaşa katılmadan duran, havrasında kilisesinde ibadet edene dokunmamıştır. Mücahitler sadece çarpışanlarla çarpışmıştır ve onları yenmiştir. Çarpışmayıp müslümanların hâkimiyetini kabul edenlere de eman vermiştir. “İlla öldürecek.” diye de bir kural yoktur. Allah’ın dinine gelir. Allah’ın dinine gelince mücahitle aynı olur, hiç bir fark kalmaz; bitti. “Yok, gelmiyoruz!” “O zaman cizye verin, vergi verin.”

Vergi verirse canı bağışlanır. “Savaşmayın, karrayı teslim edin!” O zaman da canı bağışlanıyor. Buna aykırı, bunun aksine iş yapılmamıştır.

Demin anlattığım Haçova savaşı esnasında Avusturyalılar bir kaleye geliyorlar. Kalenin içinde beş bin mücahit var; çoluk çocukları, hanımları var. Yalçın bir kale. 200 bin kişilik pür silahlı, zırhlı Avusturya ordusu topuyla tüfeğiyle aylarca muhasara ediyorlar. Mücahitler sonunda çaresiz kalıyorlar. Muhasara eden düşman anlaşma teklif ediyor;

“Kaleyi teslim edin, canınıza dokunmayacağız, bize kale lazım.” diyorlar. Anlaşma yapılıyor. Buna *vire* deniliyor. Düşmanla bir anlaşma gereği kalenin *vire* ile teslim edilmesi;

“Tamam, al kaleyi, biz eşyamızla malımızla çekilelim.”

Anlaşmayı yapıyorlar. Mücahitler kaleyi teslim edince çocuklar kadınlar dahil hepsi öldürülüyorlar. Bunu yapan düşman; hain, alçak! Sözüne güven olmaz, ahit olmaz, ahidlerine hiç sadakatleri yoktur.

Müslüman söz verdi mi sözünde durur; ahdi ahittir, akidi akittir. Hatta bir müslüman bir kâfire eman verse müslümanların zimmeti tektir, yekparedir, bölünmez. Onun eman verdiği emanı kabul edilir. Böyledir. İslâm'da savaşın son derece asil bir ahkâmı vardır.

Savaşla ilgili öğrenilecek başka şeyler de olabilir.

Ne gibi hususlar olabilir?

Cihat ve silah için düşmanı korkutmak için hazırlık yapmak âyet-i kerîmede vardır. Tavsiyeler; “Müslüman kuvvetli olacak.” tarzındadır. Ben de onun için tavsiye ediyorum ki herkesin evinde bir av tüfeği olsun. Avcılar kulübüne gitsinler, yazılsınlar. Mutlaka bir av tüfeği olsun.

Kaddafi bir şey yapmış, hoşuma gidiyor; bütün apartmanları birlik kabul etmiş.

“Her apartman başlı başına bir askerî birlik. Apartmanın bir komutanı vardır ve apartmanın sakinleri savaş anında ne görev yapacaklarını önceden görüşürler, konuşurlar ve apartmanın savunması kendilerine aittir.”

Güzeldi, hoşuma gitti. “Bir düşman gelirse” diye bütün millet yekpare, tepeden tırnağa organize olmuş oluyor. Düşmana karşı böyle hazırlıklı olmak, düşman için caydırıcı olmak, savaşın hiç olmamasına yol açtığı için güzel bir yoldur.

“Hazır ol cenge eğer ister isen sulh u salah” demiş şair. Hazırlıklı olmanın sevabı vardır, hazırlıksız olmanın vebali v ardır. Bazen insan mücahit olur savaşa katılır ama savaşın şartlarına, âdâbına riayet etmezse mücahit sevabı alamayabilir. Hacca gider ama haccın âdâbına riayet etmezse fısk ü fücur, günah, çekişme, çatışma, cidal olursa haccın sevabı olmaz. Sadaka verir ama sadakayı ezâ ile başa kakarsa sevabı olmaz. Namaz kılıyor ama aklı şuuru başka yerde olursa, riyayla kılarsa sevabı olmaz.

Cihadın da olmayabilir.

فلا أو آذى مؤمناً أو قطع طريقاً من ضيق منزلاً

جهاد له

Men dayaka menzilen. “Bir gazi bir evi sıkıştırırsa” *Ev kataa tarîkan.* “Yahut bir yolu

keserse” *Ev azâ mü’minen*. “Yahut mü’min bir kardeşine eza verirse” *Fe lâ cihâde lehû*. “Ona cihat sevabı yoktur.”

Bunun izahı nedir?

Mücahit her zaman sevap almıyor.

والله أعلم بمن يجاهد في سبيله

Vallâhu a’lemü bi-men yücâhidü fîsebîlihî. “Allah kimin kendi yolunda cihat ettiğini daha iyi bilir.”

“Allah’ın dini hâkim olsun.” diye cihat eder, *fî sebîlillah* cihat sevabını alır. Şöhret için cihat eden, gösteriş için cihat eden ve cihadın sevabını kaçırarak işleri yapan sevap alamaz.

“Bir evi sıkıştıran” Yani silahıyla kapıya dayanıyor.

Men dayaka menzilen. “Açın kapıyı, verin paraları!” Bunun sevabı olmaz. Disiplin dışı bir iş yapmış oluyor. Bir yolu kesiyor, kimseyi geçirmiyor; sevabı olmaz. Sonra gidilen yerde de mü’min olabilir, geçilen yerde de mü’min olabilir veyahut ordunun içinde de müslüman kar-

deşler için bahis konusudur; öteki müslümanlara ezâ veriyor; sevabı olmaz. Gazi arkadaşlarına ezâ veriyor, ezâlandırıyor; sevabı olmaz. Onun için her şeyi Allah rızası için yapmak; sevabını kaçırarak, ameli ifsad edecek, fesada verecek, iptal edecek şeylerden de kaçınmak gerekir.

Yirminci yüzyıldayız, Türkiye’deyiz. Türkiye’nin değişen ve gelişen şartları var. Konferanslarla konuşmalarla bunları müzakere ediyoruz, yazıyoruz çiziyoruz. Gazetelerde, İslâmî neşriyatta yazılar çıkıyor.

Ne yapacağız?

Biz de öteki müslümanlar gibi Allah yolunda cehd edeceğiz, cihat edeceğiz. Malımızla canımızla, her türlü imkânımızla, İslâm’a nasıl faydalı olmak gerektiğini düşüneceğiz, taşınacağız; onu yapacağız. Afganistan’daki gibi fiilen bir savaş olursa o zaman silahı alıp çarpışacaksınız. Yunanlı İzmir’e hücum etti, elbette silah alıp çarpışacaksınız. Bulgar Edirne’ye saldırdı, Ermeni Kars’ı almaya gayret etti, elbette çarpışacaksınız. Ama insanın aklını başına toplaması lazım. “Bir jet uçağı 56

milyar mı?” diyorlardı, ben şöyle bir bakmıştım, aşağı yukarı öyle. Belki şimdi daha yüksek. Savaşta hava kuvvetlerinin bir jet uçağına o kadar milyar. Bir füze, patlattığın zaman üç evi birden yıkacak; şu kadar para. Hatta şöyle kaliteli bir kurşun kim bilir ne kadar para? İslâm’a hizmeti, işi savaşa getirmeden, sulh zamanında basiretle yapmak lazım.

Muhterem kardeşlerim!

Şöyle bir şeyden bahsediliyor; bu işi bilen mâneviyat ehli insanlar söylüyorlar, âyetlerin hadîslerin kelimelerinin sıralanmasından çıkarıyorlar:

Allah ilk önce insanlara söz ve yazıyla İslâm’ı anlatma, gerçekleri söyleme, irşat vazifesi verir. Şimdi bizim durumumuz budur. Bu çok rahat bir şeydir; bundan hiçbir zarar gelmez, keder gelmez, elem gelmez. Şeref gelir; tatlıdır, hoştur. İnsan bunu ihmal etti mi, yapmadı mı bu sefer iş biraz daha zorlaştırılır. Bu sefer iş; bedenî meşakkate, zahmete gelir, mâlî sıkıntıya gelir.

Kendimiz zahmete de düşmeden birazcık yardımla bu hizmetleri yürütebiliriz. İnsan bunu yapmazsa mâlî külfet büyür. O zaman bir

savaş uçağına milyarlar vermek zorunda kalır. Düşünün; Afganistan'da taş üstünde taş kalmamıştır, evler gitmiştir, yollar tahrip olmuştur, köprüler yıkılmıştır. Şu savaşta Bağdat harap oldu, Kuveyt harap oldu; biliyoruz. Maddî kayıp büyür. Ona da aldırılmazsa o hususta mâlî destek de yapmazsa bu sefer imtihan Allah tarafından daha da zorlaştırılır. Bu sefer canını vereceksin ya da düşman gelecek yenecek, ezecek geçecek, öldürecek. Ya sen karşısına çıkacaksın ya da düşman seni alacak asacak kesecek; o noktaya gelir.

O bakımdan bu işler kademe kademe, sırkışmadan, sulh u sükûn devrinde; insanlar sanki ta en son canhıraş devresine gelmiş gibi, en son devreye gelmiş gibi, ev ne kelime mal ne kelime, her şey gitmiş gibi, düşman kapıda insan can derdine düşmüş gibi o devri düşünerek, o hâle düşmemek için Allah yolunda olanca gayretini göstermesi lazım. Müslümanların olanca himmetleriyle, olanca gayretleriyle, olanca dikkatleriyle bu hususta çalışması lazım.

Eski müslümanların menâkıbını okuyorsunuz, yine o *Hadislerle Müslümanlık* kitabını

tavsiye edebilirim, okursanız orada göreceksiniz. Onlar nasıl fedakârca çalışmışlar, nasıl ölmeyi zevk ü sefa bilmişler, şehit olmayı arzu etmişler hedeflemişlerse biz de aynı müslümanız, aynı Allah'ın kuluyuz, aynı kitabın okuyucularıyız, aynı Peygamber'in ümmetiyiz. Bizim de ciddi olarak İslâm'a yardımcı olma durumumuz vardır. Aynı vazifeler bizim de omuzumuzdadır, boynumuza borçtur.

Allah, mesuliyetlerimizi idrak edip Allah yolunda uygun çalışma yapmayı nasip eylesin.

SORULAR-CEVAPLAR

Soru: Ben coğrafya öğretmeniyim, bulunduğumuz yerde İmam Hatip Lisesi mevcut. İlâhiyat fakültesi mezunu hanımlar, tesettürsüz olarak derse giriyorlar. Ben ise maddî olarak yeterli olduğumuz halde çalışmayı düşünüyorum. Mümkün mü bu vazifeyi yapabilir miyim?

Cevap: Herhalde bu soruyu gönderen hanım olsa gerek, aşağıdan gelmişti. Hanım öğretmen. “Coğrafya öğretmenliği yapabilir miyim?” diyor. Bir hanım olduğu için muhatapları

da önem kazanıyor. Coğrafya öğretmeni olduğu için muhatabı küçük tıfıl çocuklar değildir. İlkokul seviyesi bitmiş, buluğa ermiş kimselerdir. Karşısında sakallı bıyıklı, yetişkin, buluğa ermiş insanlar olduğu için mahzur bahis konusudur. Sonra bu vazifeyi yaparken saç başı, tesettürü nasıl olacak? Gidip geldiği zaman orada konuşmalar vesaire olacak. Başını açmadan, Allah'ın emirlerini çiğnemedен hizmetini kızlara yönelik yapabilirse yapabilir, aksi takdirde mahzurlu olur.

Soru: "İlim Çin'de de olsa alınız." buyruluyor. İlim mutlak doğrudur, mutlak doğru ise Çin'de değil İslâm'dadır. Burada söylenmek istenen ilmin alınması değil bilginin alınmasıdır veya hikmetin alınmasıdır. Çünkü "Hikmet mü'minin yitik malıdır, onu nerede bulursa alır." buyruluyor. Dolayısıyla "Çin'den ilmin alınması değil bilginin alınmasıdır." diyorlar. Bize a) İlim b) Bilgi c) Hikmetin ne olduğunu ve bu hadîs-i şerîfin sıhhat durumunu anlatır mısınız?

Cevap: "İlim Çin'de de olsa alınız." sözünün rivayetinde hadis alimleri bir takım araştırmalar yapmışlar. Rivayet yönünden zayıf

bulmuşlar ama mâna yönünden öbür hadîs-i şerîflerin gösterdiği ana istikamete uygun. Nerede olsa alınır. O ilk tarif; “İlim mutlak doğrudur, kayıtsız şartsız tam doğru. Mutlak doğruysa Çin’de değil İslâm’dadır.” diyor.

İlim, bilmek demektir; her şeyin bilgisi onun ilmidir.

İlim, ilim bilmektir

İlim kendin bilmektir

Sen kendin bilmezsen

Ya nice okumaktır.

Yunus’un dörtlüğü.

İlim her şeyi bilmektir. Marangozun ilmi, ağacı güzel işlemektir. O bakımdan bu ibarede ilim; “mutlak bilgi” mânasında değil; geniş mânasıyla, “bilgi” mânasında kullanılmıştır ve “bilgi” nerede olursa olsun o bilgiyi elde etmek için insan oraya seyahat edebilir, gayrimüslim bir hocadan okuyabilir. Gayrimüslim bir diyara gidip oradan o bilgileri alabilir. Oradaki ilim bizim tebcil ettiğimiz, “yüksek ilim” mânasında değildir, genel bilgi mânasındadır.

İlimler ikiye ayrılır; alet ilimleri ve yüksek ilimler. Yüksek ilimler, İslâm ile ilgili ilimlerdir. Öteki ilimler “Arapça, Farsça, Nahiv, Edebiyat, belagat, bedii, beyan, tarih, coğrafya, fizik, kimya” vesaire bunlar da ilimdir. İslâm bunlara “ilim değildir” demiyor. Ama ilimlerin taksimatında fazilet dereceleri farklıdır. En yüksek ilim konusu; “en şerefli” olduğu için “mârifetullah, Allah’ı bilme” ilmidir. *el-İlmu billahtır*. Ama öteki ilimlerin, hadislerin rivayetlerindeki şahısların kritiğinin yapıldığı cerh ve tâdil ilmi vesaire hepsi ilimdir. Bir kısmı başka başka yerlerde olabilir.

Hikmet; “kutlu bilgi, ilâhî değeri olan her şeyi hakîmâne yerli yerinde yapabilmeyi gösteren bilgi” demektir. Kur’ân-ı Kerîm’de met-hedilmiştir. *Hakeme* kökünden geliyor; *hakeme* “Bir hükmü, yerli yerinde, olması gerektiği şekilde vermek.” demektir. Veren kimseye de *hakîm* derler. Verilen hüküm yerli yerindeyse ona da “hakîmâne söz” denir. Ama hikmet Kur’ân-ı Kerîm’de “peygamberlere, salih kullara, evliyâullaha verilen kutlu, güzel bilgi” mânasına “iç aydınlığı” ile beraber kullanılmış.

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا

*Ve men yü'te'l-hikmete fe-kad ûtiye hayran kesîran.*¹⁰ “Kime hikmet verilmişse ona çok büyük hayırlar verilmiştir.”

Lokman *aleyhisselam*'a hikmet verildiği bildirilmiştir.

Hadîs-i şerîflerde Peygamber Efendimiz'e Kur'ân-ı Kerîm ile beraber bir de hikmet verildiği bildirilmiştir. Buradan hadîs-i şerîflerinin hikmet mahsulü olduğu anlaşılıyor. Bu, “Kur'ân-ı Kerîm'in hikmeti” özel, olarak kutlu mânasına kullanılmasına rağmen İslâm literatüründe hikmet sözü gayr-i dinî ilimler için de kullanılmaya başlanmıştır. İslâm tarihinde fizik, kimya, tabiat ilimleri vesaire ilimlere de ilm-i hikmet denildiği olmuştur. Demek ki hikmet sözü de ilim sözü gibi. İlim sözünün de bir kutlu mânası var, bir düz mânası var. Hikmetin de İslâm literatüründe bir kutlu, mübarek, kıymetli mânası vardır, bir de düz, normal mânası vardır. Pozitif ilimlerde de bir şeyi doğrusunu bilmek *hakîmâne* kabul edilir.

---

¹⁰ 2/Bakara, 269.

Soru: İlim ve bilim arasındaki ayırımı neye göre yapıyor? Bunlardan hangisi doğru?

Cevap: O ikinci şeye göre hikmete giriyor. Tarih içinde kelimelerin mâcerâları vardır, hayatları içinde kazandıkları mânalarda değişmeler vardır, onları gösteriyor. Türkiye’de ilmi ikiye ayırma temayülü var. Bizim arkadaşlarımız yazılarında konuşmalarında bunu yapmışlardır, Bazı mütefekkirler; İslâmî değeri olan, mübarek olan, ilâhî yönü olan bilgilere “ilim” diyorlar.

Bu dünya ehlinin, Avrupa’nın, vesairenin bulup ortaya koyduğu bilgilere de “bilgi, bilim” diyorlar. İlimle bilimi ayırıyorlar ama bu keyfî bir ayırma işlemidir. O kardeşlerimiz böyle düşünmüşlerse de aslında öyle değil. Arapça’nın kendi içinde de ilim “yüksek ilimler, âlî ilimler, alet ilimleri” diye kullanılmıştır.

Her çeşit bilgiye ilim denmiştir ve Kâtip Çelebi’nin *Keşfü’z-zünûn an esâmi’l-kütübi ve’l-fünûn* adlı eseri bu hususta güzel bir eserdir; muazzam, derya gibi eserdir. Orada her çeşit bilgiye “ilim” denmiştir, bu mânası doğrudur. İlm-i cifr, ilm-i coğrafya, ilm-i mantık, ilm-i cedel; hepsi ilim. Halbuki mücadele ve

münakaşa uygun olmadığından “cedel” makbul değil. Demek ki bizim verdiğimiz kutlu mâna aslında tabiatte, tarihte mevcut değil fakat şimdi biz onu o tarza döndürüyoruz.

O halde düz mânasıyla kullananı da ayıplayamayız. Normal ilmi, normal “bilgi” mânasına kullanıyorsa ulûmu, “bilimler” diye tercüme ediyorsa o da haklıdır. Ama bazı arkadaşlar; “İslâm’ın bilgileri ilimdir; Avrupalıların bilgileri ilim değildir, bilimdir çünkü onlar nûr-u imandan mahrum, nûr-u hikmetten mahrum. Binâenaleyh onlara “ilim” dersek yazık olur, onlar müslümanlardan daha geridir, aşağıdır.” diye bir ayırım yapmış oluyorlar. Bu; Arapça’daki ve Türkçe’deki mânaya uygun olduğundan değil, zevkî ve keyfî bir ayırım.

Soru: Bugün müslüman devletler, Batılıların çeşitli oyunları, entrikaları ile kendi aralarında savaştırılıyor, savaştırılabiliyor. Ancak yapılan savaşın sebebi İslâmî değil, Allah rızası değil, Batılı müsteşriklerin bir takım menfaatleri oluyor, bu durumda daha çok halkı müslüman olan bu devletlerde savaşmak zorunda kalan müslümanlar mesela askerler ne yapacaklar, ne yapmalılar, durumları nedir?

Cevap: Çok güzel bir soru. Allah insanı bu duruma düşürmesin, hıfz eylesin. Öyle bir fitnedir ki öyle büyük bir beladır ki ben mesela Iraklı askerlere daima acımışımdır, çok acımışımdır, çünkü bir müslüman ülkeye saldırdılar, başkanları tarafından yaptırılan haksız bir saldırıydı, faaliyetleri fî-sebîlillah bir saldırı değildi; temelinden çürük. Saddam; saldırmayanları, itiraz edenleri öldürüyordu. Düşmanın karşısında silah atsalar karşı tarafı öldürseler “ölen de öldüren de cehennemde” kaidesinden zarara uğruyorlardı. Oradan bir kurşun gelse kendileri ölseler -âmiyâne tabiri ile- haybeye gidiyorlardı. Allah korusun! Çok kötü bir durum. Allah rızası için yapılmayan bir savaşta rol ve yer almamak gerekir.

Ölürse ne olur?

Rol ve yer almadan ölürse Allah yolunda ölmüş olur. “Bu yaptığınız doğru değildir.” demesi lazımdı. Bariz misal Irak olduğu için söylüyorum; “Ben bu şekilde savaşmam.” diye itiraz etselerdi, karşı gelselerdi birkaç kişi ölebilirdi ama hakikat dile getirilmiş olurdu.

“Kurşuna dizeriz!”

“Zalim olarak dizersin, ne yaparsan yap! Ben böyle bir müslümanın bir müslümanla yaptığı savaşta yer alamam.” demesi lazım gelir, ama bu zor bir şeydir, çok zordur.

Artık bile bile ölümüne yapacak; o tarafa gitse ölüm, bu tarafa gitse ölüm ama hayırlı olanı gidip karşı tarafa kurşun atıp öldürmek değildir, mazlum olarak ölmektir. Adam “sen çarpışmıyorsun” diye öldürüyor; Allah böyle bir duruma düşürmesin!

Türkiye bir İslâm ülkesi ile böyle bir savaşa girerse hakikaten zor bir durum olur. Irak'ta zor bir durum olmuştur, çok fena olmuştur. İran biraz haklıdır. Çünkü zulme uğramıştır, tecavüz edilmiştir. Kendisine tecavüze karşı koymak nispeten hafif bir şeydir. Ama o da doğru değil.

Kuveyt'e saldırılmıştır; Mekke'de, Cidde'de veya Riyat'ta toplantı yapılmış, buna karşı koymak için ulemâdan müsaade çıkmıştır. Orada bulunanların hepsi çıkıp diyeceklerdi ki: “Evet, bir saldırı olmuştur ama iki taraf da müslümandır, bunu müzakere yoluyla çözmek zorundayız. Tazyik yaparız, baskı yaparız ama savaş olmaması gerekir.” diye orada

bulunan herkes tarafından kıyasıya konuşulması lazımdı.

Çünkü sonuç hiç de müslümanların lehine olmamıştır.

“Körfez harbi müslümanların prestijini sıfıra indirmiştir, kâfirlerin istediği olmuştur.”

“Ne yapalım? Kuveyt’e saldırdı, o halde Irak’la savaşmak caizdir.” diye fetva vermeye kalkışmak yerine;

“Evet, saldırmıştır haksızlık etmiştir ama bunu sulh yoluyla çözmek zorundayız.” demesi lazımdı; “O toplantılarda bunların konuşulması gerekirdi.” diye düşünüyorum. Allah insanı böyle zor imtihanlarla imtihan etmesin.

Soru: “İnsan vücudunda ‘yetmiş beş çarpı on üzeri on iki’ adet hücre olduğunu öğrendim. Geçen günkü sohbetinizde rakam sorulmuştu.” diyor.

Cevap: Teşekkür ederiz. “75x10¹²” yani önüne 12 tane sıfır konulacak, öyle mi?

Yoksa 12 sıfır koymak mı ya da bu rakamı 12 defa yazıp birbirine çarpmak mı?

Şimdi bir dakika, “üç üzeri üç” dedik, “üç üzeri üç” dediğimiz zaman üçün önüne üç tane sıfır koyulur, yoksa üç çarpı üç çarpı üç müdür?

Ha on üzeri olduğu için, 75 yanında nokta, 10 üzeri 12 dendiği için 75'in önüne on iki tane sıfır koymak, tamam. 75 önüne 12 tane sıfır ne oluyor?

Yazalım, biz onu anlarız. Edebiyatçıyız, mühendis değiliz ki trilyondan sonraki kademe ne?

Katrilyon?

Dokuz tane sıfır olursa milyar oluyor, 75 katrilyon oluyor. Kentilyon mu katrilyon mu neyse, evet, "75 trilyon" oluyor, tamam.

Soru: Râbıta-i mürşid yaparken mürşit Allah ile kulun arasına girmiş olmuyor mu?

Cevap: Olmuyor. Allah ile kul arasına girmek ne demek? Nereden çıkmış? İlgisi yok! İnsan namaza duracağı zaman Kâbe'yi karşısında tasavvur edecek. Kâbe'ye doğru dönüyor ya; "Ben Kâbe'nin karşısında duruyorum; mültezem şurada, Hâcer-i Esved şurada, hâtim şurada, makâm-ı İbrahim şurada" diye tasavvur edince bu, Kâbe'nin Allah ile kulun arasına girmesi midir?

Değil! Böyle bir şey tasavvur edebilir. İnsan askerdeyken gözünü kapattı, annesini babasını düşündü; "Ah evim barkım, annem babam! Ellerinden öperim." dedi; bu, Allah ile

kul arasına girmek değildir, onunla bir ilgisi yoktur. Şimdi biz karşı karşıya konuşuyoruz; adam yalnız başına tesbih çekerken “beraber çekiyoruz” diye düşünüyor, ne var yani?

Allah mekândan münezzehtir; aradan, aralıktan da münezzehtir, “araya girmek” diye bir şey bahis konusu değildir.

Soru: Avuç içinin yarısından biraz büyük kan lekesi namaza mâni olur mu?

Cevap: Avuç içinden daha büyük olursa mâni oluyor tabi. “Bir dirhem büyüklüğü” derler, dirhemi şimdi kimse bilmiyor. Büyük para nedir? On lira mıdır, beş lira mıdır? Onların ebatları da boyuna değişiyor. Aşağı yukarı üç-dört santimlik bir şey, zarar etmez; ondan fazlası zarar eder. Avuç içinden de büyük olunca mutlaka namaza mâni oluyor.

Soru: Efendim bir şahıs daha önce bağlandığı ama sonra vefat eden şeyhine bağlılığı sürdürebilir mi sürdüremez mi? Bir kimsenin şeyh olduğu kaç yoldan kaç şekilden belirlenebilir?

Cevap: Şimdi bir insan bir şeyhe, terbiyesinin nezareti bakımından tabi oluyor. Çeşitli sebeplerden tabi oluyor da “Terbiyesine nezaret etsin, tedavisini yapsın.” diye bağlanıyor.

“Mazhar Osman çok iyi bir doktormuş” ve-
yahut “Lokman Hekim çok iyi doktormuş.”

İyi ama şu anda yaşamıyor ki. Yaşayan kimseye, yaşayan doktora tedavi olacak; yaşayan hocaya bağlanacak. Bir insan, bağlandığı kimse vefat etti mi yeni bir mürşide bağlanması icap eder.

Ya o mürşidin, o eski hoca efendisinin tayin ettiği; “Benim yerime makamıma sen kâim ol, bu dervişleri sen terbiye eyle, sen nezaret et, hizmetlere sen bak!” dediği kimsedir ya da bazen şeyh efendiler mânevî bir işaret olmayınca, bir halef bırakmazlar, o zaman orada, o muhitte uygun olan bir mübarek zâta teslim olması ve intisap etmesi lazım.

Bu intisapta mürşidin evsafı, “şeriat-i garrâyı bilmesi, ahlâken müstakim olması, bu mesleği yapabilecek şartlara haiz olması, sahih bir yol ile el almış, kendisine selahiyet verilmiş olması” diye kitaplarda belirtiliyor. Bir şeyh efendiden kendisine bir selahiyet verildi mi şeyh efendisi selahiyetli kimseye alan kimse de o vazifeyi yapabilir. Ama verenin selahiyeti yoksa alanın durumu da selahiyetsiz kalır.

Bir tane şeyhten ders aldıktan sonra birkaç tanesinden almasına lüzum yoktur, bir tanesi yeter. Mesela bir insanın bir kimseye bağlanması vefat ettikten sonra da devam etseydi bir şeyhe bağlanmaya lüzum yoktu. Peygamber Efendimiz'e bağlanılırdı, biterdi. Ama Peygamber Efendimiz vefat eder etmez Ümmet-i Muhammed'in sıhhat ve selameti ve kargaşanın olmaması bakımından daha cenaze defnedilmeden Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'e biat edilmiştir. Bu durum; ümmetin sıhhati, selameti, huzuru ve karışıklık olmaması bakımından uygun olanıdır.

Bazen mânevî işaret olmuyor, şeyh efendiye halife izni verilmiyor.

Misal; Emin Saraç Hoca bana anlatmıştı. Kayın pederi merhum Yekta Efendi idi. Bağlı oldukları şeyh efendi yaşlı, vefat etmek üzere.

“Efendim! Yerinize kimi tayin ediyorsunuz?” diye sormuşlar.

“Bekliyorum.” demiş, sonra yine sıkıştırmışlar.

“Yahu siz benim bu işi düşünmediğimi mi sanıyorsunuz?” demiş.

“Bak filanca insan var, falanca insan var.” deyince;

“Bak, hepsinin icazetnâmelerini yazdım, altına bir imza atması kaldı. Bir işaret olursa yazacağım ama daha bir işaret yok.” demiş.

Dört isim, birisi bu Yekta efendi. Bunu bana Emin Saraç Hoca anlattı.

Ben onların bağlı oldukları o hocayı tanımadım. Sonra bu icazet imzalanmadan, işaret çıkmadan o şeyh efendi vefat etmiş.

Neden işaret çıkmadı?

Bundan sonrası benim kendi yorumum.

Neden?

Hocamız var, mürşid-i kâmil. Herkes illa kendisinden sonra birisini göstermek durumunda değil ki halkın, müridin irşadı için Mehmed Zahid Hocamız var. Zaten o taraf kesilmiş. Hatta o şahıs daha yaşlı olduğu halde Mehmed Zahid Hocamız’a çok hürmet edermiş.

Hocamız bir seferinde babamla beraber onun ziyaretine gitmişler. O zât ayağı felçli olduğu halde Hocamız’ı merdiven başında karşılamış.

“Efendim, kalkmasanız.” demişler.

Böyle şeylerde müridleri biraz tarafgirlik yaparlar. “O gençtir, ne diye kalkıyorsun?” gibilerden de düşünürler, protokolü düşünürler.

Babam anlatıyor; “Kalkmasanız.” gibi şeyler söylemişler de;

“Bu zâta mı kalkmayacağım, bu zâta mı kalkmayacağım, bu zâta mı kalkmayacağım?”

Ona işaret olmamış.

Şahsen, ben ondan ne mâna çıkarıyorum?

Allah bilir, *Allahu âlem bi’s-sevâb* mânevî işaret yok, demek ki müritler Hocamız’a gelecek, gelmesi lazım.

Zaten [Mehmed Zahid] Hocamız’a böyle birçok kimse gelmiştir. Mesela Abdulhay Efendi’nin vefatından sonra dervişleri Hocamız’a intikal etmiştir.

Sonra Küçük Hüseyin Efendi vefat etmiş, onun dervişleri Hocamız’a gelmiştir. Hocamız hakikaten mânevî makamı çok yüksek bir zât-ı muhterem olduğu için -zamanındaki şeyhler daha önceden vazife almışlar, Hocamız sonra İstanbul’a gelmiş- vefatlarında yerine halef çıkmayan, işaret olmayan şeyhlerin müritleri ona intikal etmişler.

İşaret çıkmaması; “Dağılmayın, orada toplanın mânasındadır.” diyorum.

Sonra müritler kendi aralarında toplanmışlar; “Böyle başsız olmuyor.” diye bir tane-sini kendi başlarına tayin etmişler.

Müritlerin kendi başlarına tayini, mânevî işaret gibi olmaz. Müritler kendi başlarına birini tayin etmiş, olmuş. İyi ama sen tek başına değilsin ki etrafında bir toplum var, yaşayan başka kimseler var, mürşid-i kâmiller var. Sen onu tayin edince olmuyor. Zaten bir mürşid-i kâmil varken ötekisinin gelip ona tabi olması lazım.

Hülâsa sorunun cevabı; bir insanın şeyhi vefat etmişse hayatta olan bir zât-ı muhtereme bağlanması lazım.

Hangi sebeplerden?

Bir; tedavisinin, terbiyesinin devam etmesi bakımından, iki; sırr-ı bey'atte faüllü duruma düşmemesi bakımından.

“Zamanının imamını, önderini bilmeden ölen, cahiliye ölümü ile ölür.” dendiğinden bey'atsiz gitmemesi, cahiliye ölümü üzere ölmemesi için hemen birisine bağlanması lazım. Vefat etmiş bir kimseye bağlılık olmaz. Öyle bir bağlılıkla, onu bahane ederek müstakil yaşamak olmaz; kendisi bağlanacak.

Soru: Buradaki gibi eğitim kampları bundan sonra da devam edecek mi?

Cevap: Biz devam etmesini istiyoruz çünkü benim için bir yoğun eğitim programı

oldu, şahsen ben memnunum. Buradaki kardeşlerimiz de kendileri, hanımları ve çocukları mutlaka istifade etmişlerdir. Çünkü burada bir konsantre eğitim oluyor; haftada bir, 15 günde bir camiye gelmek gibi olmuyor. Devamını temenni ediyoruz. Ama kapasite az olmuştur, bu kapasiteyi çoğaltarak devam ettirmeyi düşünüyoruz.

Soru: Özel televizyon için herhangi bir çalışmanız var mı? Düşünüyor musunuz?

Cevap: Düşünmekse evet düşünüyoruz, temenni ediyoruz. “Müslümanlar genel olarak düşünüyor, galiba müslümanlar bu hususta treni kaçırıyorlar.” gibi yazılar da çıkıyor basında. Düşünüyoruz ama bu büyük bir iştir, birkaç yönü vardır, taşıma su ile değirmen dönmez; bu işin teknolojisine sahip olmamız lazım. Bilmiyorum bu “Star Televizyonu” nasıl aldı uyduyu. Galiba bir Alman şirketiyle ortaklık yaptı. Almanya’ya gideceksin, adamların uydusuna muhtaç olacaksın. Elin gâvuru sakalınla, müslüman olarak gittiğin zaman sana kanal verecek mi, vermeyecek mi?

Cihazlar bozulduğu zaman sen yürütebilecek misin, yürütemeyecek misin?

Benim zihnimde. Bunu şahsen yürütebilecek elemanlarımızın olması lazım. Geçen gün burada bir arkadaş bilgi verdi. Yıllar önce bizim Mustafa Yazgan söyledi, Siyasal’da okurken o zamandan daha Türkiye’de televizyon yokken Siyasal’daki hocalar; “Televizyon kurulmalı, elemanlar yetişmeli” diyerek adamlar göndermişler, muhtelif diyarlarda yetiştirmişler.

Bak başkaları nasıl açığöz, nasıl ileri görüşlü! Tabi biz bunu yapamadık. Yapmamız lazım. Ben şahsen 1983 yılında bir stüdyo kurmayı düşündüm.

“Bir televizyon çok önemli; televizyondan önce kaset, video kaset önemli, bir stüdyo kuralım.” dedim. Camiamız bunu yapamadı. Biz bazı şeyleri düşünüyoruz da bizim camiamız umumiyetle talebelerden müteşekkil bir camidir; gençtir, dinamiktir, bilgilidir, münevverdir ama parasal gücü yoktur.

Koca cami tıklım tıklım talebe doludur; sen vaazını verirsin, onlar hadîs-i şerîfleri dinler. Bir sergi açarsın, 30 bin lira para toplanır. Ne olacak?

Zaten talebenin harçlığı kendine bile yetmiyor. Bizim parasal gücümüz çok olmadığı

için o stüdyo kurulamadı. Kurulsaydı epeyce hizmetler olurdu. Televizyona da hazırlık olabilirdi. Şimdi de aynı durum vardır. Televizyona geçemesek bile hiç olmazsa bir video kamera, video bant stüdyosunu güzel bir şekilde kurmak zorundayız. Geçen akşam; “müslümanın yirmi dört saati” isimli bir filmi iki bölüm halinde seyrettik.

Fena değil, Allah razı olsun. Ama veballi, çünkü hatalı şeyler var; ibareler yanlış, bilgiler yanlış ve insanları yönlendirme tam Resûlullah'ın hayatına uygun değil. Biz onu başka türlü yapardık. Her yiğidin bir başka yoğurt yiyiş tarzı vardır; o ayrı da İslâmî yaşantı o değil. İslâmî yaşantıyı iyi yakalamak, tam göstermek lazım. Bu bir ihtiyaçtır. İnşallah destek olursanız bir noktasından başlar, ileriye doğru götürürüz.

Soru: Günümüzde İslâm adına mücadele ettiğini iddia eden birçok grup var, bunlar yaptıkları her şeyi cihat içine sokuyorlar ve yaptıklarınının eleştirilmemesi için bu kelimenin yani cihadın arkasına sığınıyorlar belki bazen de bu kelimenin mânasını çok kısır hale getiriyorlar. Bu konuda ne buyurursunuz?

Cevap: el-Cevap; doğrudur, haktır, hakikaten öyledir. Ben de öyle derim, cevabım o. Herkes yaptığı işin kendi nefsi için bile olsa cihat olduğunu iddia ediyor. Peygamber Efendimiz'e soruyorlar;

“Kim Allah yolunda cihat edendir?”

“Allah yolunda kimin cihat ettiğini Allah daha iyi bilir.” buyuruyor.

Kalplerine göredir, niyetlerine göredir. Yapılan işlere göredir. Yapılan işlerin plan program ve istikametine göredir. Ona göre cihat olur, Allah yoluna hizmet olur veyahut müslümanlara köstek olur, engel olur, zarar olur; ikisi de olabilir. Allah şaşırtmasın.

Soru: Zekat alan sınıflardan bir tanesi de Allah yolunda olanlar. Fî-sebîlillah Allah yolunda olanlardan kastedilenler kimlerdir? Günümüzde bu sınıfa girenler kimlerdir? Kendilerini bu sınıfa sokanlara karşı ne cevap verebiliriz?

Cevap: Tabi *fî-sebîlillah* Allah yolunda olanlar zekâtı alacaklar. “Allah yolunda olanlara da verilir, esir olanların kurtulması için de verilir, yolda kalmışa verilir.” diye sekiz sınıf zikrediliyor.

Ve'l-müellefetü kulûbihim “Kalpleri İslâm’a ısındırılması gerekenler.”

Tefsirlerde yazılmış; Allah yolunda cihat eden gazilere malzeme için silah için at, deve, kılıç, ok, kalkan için de verilen *fî-sebîlilahtır*. Asıl mâna budur. İnsanın hacca gitmesi de *fî-sebîlillah* seyahattir ama hacıya zekât verilmez, hacı zaten zengindir ama Allah yolunda cihat eden zengin de olsa ona bu zekâttan verilebilir, çünkü Allah yolunda cihat ediyor.

Bu *fî-sebîlillahı* başka mezhepler -zekât üzerine kitap yazmış olan Yusuf el-Karadâvî diye Mısırlı birisi vardır- onlar çok sulandırmış, genişletmişlerdir.

Her şey Allah rızası için, ver parayı, kullan orada.

Öyle şey yok! Bizim fıkıh kitaplarımızda yazılmıştır ki bir kere zekât fukarânın hakkıdır, fukarâ olmasa da mücahidin hakkıdır; onun fiilen paraya ihtiyacı var, çünkü cihat ediyor. Fukarâyâ verilmezse hükmî şahsiyetlere verilemez, Türk Hava Kurumu'na verilemez, Kızılay'a verilemez, Yeşilay'a verilemez; senin veya benim dostum olan bir müesseseye verilemez.

Neden verilemez?

Çünkü müessesedir, hükmî şahsiyettir.

Oraya yardım yapmayacak mıyız?

Yaparsın ama zekât veremezsin, hayır yaparsın. Yapmak istiyorsan yap, kimsenin elini tutmuyoruz. “Zekât verilebilir mi verilemez mi?” diye sorarsan zekât verilemez, olmaz. Fitre ve zekât fakirin hakkıdır, Türk Hava Kurumu alamaz.

Bu işi nasıl yapmışlar?

Ne bileyim? Diyanet’ten fetva mı aldılar, almadan mı yaptılar. Herkes bir şey yapıyor. Olmaz!

Hanefî fıkhında;

“Camiye yardım için zekât verilemez, kullanılamaz.”

“E cami!”

Cami ama hükmî şahsiyet, hakiki fakir şahsiyet değil. Birisi vefat etmiş; cenazesinin kaldırılması için zekât parası kullanılamaz.

Neden?

Öldü, canı çıktı onun paraya ihtiyacı kalmadı.

E ne olacak? Cenaze açıkta mı kalacak?

Açıkta kalmasın. Ver paraları, kefen alalım, kaldıralım ama zekât parası değil, zekât fakirin hakkı.

Anlatabiliyor muyum?

Bizim kitaplarımızda yazar. Partiye de zekât verilemez.

“Ben Allah yolunda cihat yapıyorum.”

Kimin Allah yolunda cihat yaptığını Allah bilir. Sen “BenAllah yolunda cihat yapıyorum.” dersin, zekâtı alırsın, öteki; “Ben de Allah yolunda cihat yapıyorum, ben gâvur muyum?” der, o da başka yere harcar, iş yozlaşır. Öyle şey olmaz! Allah yolunda cihat, savaş başladığı zaman Afganistan’daki mücahide verebilirsin. Paralar toplandı, Afganlı mücahitlere götürüldü, verildi. Tamam, olur.

Neden?

Çünkü fiilen Rus’la çarpışıyordu, o zaman olurdu.

“Ama efendim, ben cihat yapıyorum.”

“E ben de cihat yapıyorum, ASFA’da eğitim cihadı yapıyorum, ver paraları.”

Olmaz. Ben kendi müesseseme de alamam.

Neden?

Müesseseye verilmez de onun için.

Hanefî fıkhınının fetvası böyledir ama Yusuf el-Karadâvî farklı söylemiş. Yusuf el-Karadâvî

müctehid değildir. Yusuf el-Karadâvî sıradan bir adamdır.

“Partiye verilmez.” deyince;

“Onu hangi dangalak söylemiş?” diyor.

O âlimlere dangalak diyen çok kötü bir durumdadır. Öyle şey olmaz! Bu bir fıkıh meselesidir; dangalaklıkla, vesaireyle bu işin bir ilgisi yoktur. Hiç olmazsa içtihat farkıdır, içtihadı farklı olan bir insana da “dangalak” demek edebe uygun değildir. Yakasına yapışır, sorarlar insana. Allah sorar. Böyle şey olmaz! Ulemâmıza baskısız, tazyiksiz, bir kenarda, edeple meseleyi sorduğun zaman hiçbiri “Oraya zekât verilir.” dememiştir.

Ne Mehmet Emin Er hoca demiştir, ne Ömer Nasuhi Bilmen hoca demiştir, ne de başkası demiştir. Eğri otursa bile insanın her şeyi doğru doğru, dobra dobra konuşması lazım. Bu işler oyuncak değildir, din oyuncak değildir. Şahıslar gider, din ayakta kalır.

“Ama oradan bana para geliyor.”

Hırsızlıktan da para geliyor, alabiliyor musun?

Gasptan da para geliyor, alabiliyor musun?

Meşru yoldan alabilirsen alırsın. “İlla para gelecek.” diye bir şeyler zorlanarak alınmaz ki.

Soru: Daha önce sorulan soruda iki müslüman ülkenin çarpışmasının tasvip edilemeyeceğini belirttiniz, şu anda Türkiye’de -sürekli emniyet mensuplarının ağzından düşürmedikleri- Güney Doğu’da yaza doğru taarruz olayı var. Şayet böyle bir durumda müslümanlar bölgesel ayrıma düşürülüp bazı saflara sürüklenmek istenirse ne tavsiye edersiniz? Burada görevli emniyet mensupları nasıl bir tavır takınacaktır? Ölümlerin yapısı ne olacaktır?

Cevap: Tabi bu da önemli bir soru. Bunu aslında müftülere veya fetva verecek kabiliyette ve ilimde olan kimselere sormak lazım. Devlet Diyanet İşleri’ne sorarsa diyanet mecburen bir cevap verir ama tazyik altında kalmış bir cevap verir. İslâm dini, müslümanın müslümanla çarpışmasını yasaklıyor ama burada mezra basılıyor; otobüsleri otomobille işine giden polis öldürülüyor. Şu oluyor, bu oluyor. Burada bir tecavüz olayı vardır. Burada durum Saddam’ın Kuveyt’e saldırması gibi değildir. Burada daha başka bir durum var.

Kendisi Kürt olan bir bakanın notlarından biliyorum. Kendisi Kürt'tür ama insafly bir insandır.

“Mesele Kürt meselesi değildir; arkasında Ermeni vardır.” diyor; doğrusu odur. Orada kurulmak istenen Kürt devleti değildir, arkadaşlarımızın uyanması lazım, Kürt olan kardeşlerimizin de uyanması lazım. Akrabalıklarımız olabilir, kardeşlerimiz olabilir, kendimiz Kürt olabiliriz ama mesele Kürtlük meselesi değildir, orada kurulmak istenen bir Ermeni devletidir.

Avrupalı, Kürt için, müslüman Kürt için kılını kıpırdatmaz. Gözünüzü açın! Orada kurulmak istenen Ermeni devletidir, onun hazırlığıdır ama bu arada mâsum halk vasıta, âlet ediliyor. Bunu bilen biliyor. Bilenler bu işin arkasını da biliyor. Bakılırsa şimdi öldürülenlerin bir kısmı sünnetsizdir, eylemlerin içine katılmışların bir kısmı da Ermeni'dir. Bu bilinen bir şey.

Ama hiç bu işe kanıp da heveslenen Kürt yok mudur?

O da vardır, o da ayrı. Avrupa, Rusya'yla bile birleşip Avrupa'nın hudutlarını, Avrupa

Topluluğu'nun hudutlarını Urallar'a kadar götürmek istiyor.

Yazık değil mi bize?

Biz koca bir Osmanlıyken bölünmüşüz, şimdi daha da bölüneceğiz.

Bölünüp ne olacaksınız?

Kürt kardeşlerimizle, Çerkez kardeşlerimizle, Abazalarla, İngüçlerle, Tatarlarla, Boşnaklarla, Pomaklarla hepsiyle başımız hoştur, bizim bir derdimiz yoktur; hepsi kardeşimizdir.

Müslüman olan herkes kardeşimizdir.

Yusuf İslâm Yunanlı diye bizim ona bir ön yargımız yoktur, başımızın tâcıdır. Allah razı olsun, çok sevdiğimiz bir kardeşimiz.

Ömer Abdullah Amerikalı diye bir hıncımız, düşmanlığımız yoktur, sevgimiz vardır.

“Acaba bizim boksör öteki tarafı yenecek mi?” diye Muhammed Ali için uykumuzu terk etmişizdir, candan muhabbetimiz vardır, bu muhabbeti yerleştirmeye çalışmalıyız.

Orada, Güneydoğu'da çarpışan kardeşlerimizden polis olanlar olabilir. Onların durumu iki müslümanın bir araya gelmesi, birbiriyle savaşması tarzında değildir.

Net olarak söylüyorum; bunu yağcılık, ve-
saire için söylemiyorum. Karşı tarafın yaptığı-
nın insanlıkla ilgisi yoktur, Kürtlükle de ilgisi
yoktur. Yapılan çok yanlış bir şeydir, elbette
onun cevabı normal olarak verilir. Buradaki
pozisyon Irak'la İran'ın, Irak'la Kuveyt'in du-
rumu gibi değildir.

Muhterem kardeşlerim!

Yeri gelmişken şunu da söyleyelim; Doğu
Anadolu ihmal edilmiş de Orta Anadolu ihmal
edilmemiş midir, Batı Anadolu ihmal edilme-
miş midir?

Bizim köyümüzde hâlâ su yoktur. Ben Ça-
nakkaleliyim, bizim köyümüzde hâlâ su yok-
tur. Ahalinin nefesi kokar, veremdir. İhmal her
yerde olmuştur. Milletimize hizmet yapılmamış-
tır ama fakirlik devresi geçmiştir, önümüz-
deki günler daha da iyi olacak inşaallah.

İhmalin istismarını, edebiyatını yapmak
doğru değildir. Bütçenin büyük bir kısmı çok
adaletsiz bir tarzda GAP projesine harcanıyor,
biz gık demiyoruz.

“Harcanırsa harcansın, kardeşlerimiz zen-
gin olsun, müreffeh yaşasınlar.” diyoruz.

Adıyaman'ı gezdik. Yollar yapılıyor, koca
şantiyeler kuruluyor, yöre kalkınıyor, her taraf

ışıl ışıl; memnunuz. Her tarafın güzelleşmesini temenni ederiz ama Türkiye'nin her tarafı ihmal edilmiştir. Aslında çok yaygara edenler daha çok payı koparıyorlar. Sesini çıkarmayan mazlum kardeşler orada biraz geri kalıyor.

Sonra biz "Kürt ve Türk" diye hiçbir ayırım yapmadık. Ne camiamızda, cemaatimizde ne devletimizde, memuriyetimizde "sen Kürt-sün" diye bir kimseye hiçbir ters muamele yapılmamıştır. İstedığı yere yerleşmiştir, istediği ticareti yapmıştır, Askeriye'ye girmiştir; müdür olmuştur, bakan olmuştur. Biz hiç yadırgamayız. Kardeşimizdir; boynuna sarılırız, elini sıkarız.

Biz böyle bir ayırımın içinde değiliz. Ama bazı kimseler Kürt ayırımını yapmaya başlamışlardır. Bundan dolayı da ellerini kana bulamışlardır; masumların, çocukların kanına bulamışlardır. Bunun ne Kürt ne Türk tarafından, ne Arap ne Çerkez tarafından hoşça gidecek bir tarafı yoktur. Bu bir oyundur.

Soru: Yönetim şekli belli. Böyle bir yönetimi olan ülkeyi savunmak nasıl mümkün olur?

Cevap: Yönetim şekli belli ama millet de belli, millet de müslüman. Bir oyun olmuş,

milletin yönetimi senin istemediğin bir şekilde gelmiş.

Devlet yönetimi senin istediğin veya istemediğin bir tarafa gelmiş diye milleti de defterden silecek misin? Milleti silebilir misin?

55 milyon kardeşini silemezsin. Hizmet edeceksin! Her şey Rahmân'ın parmağının ucundadır. Yönetimler fânidir, iktidarlar fânidir, koltuklar devamlı değildir. Bir zaman gelir, ehl-i insaf insanlar gelir, geldiği olmuştur. İnsafsız geldiği zaman ülke baştan aşağı zift kesilmez. İnsaflılar gelince düzelir. İnsafsızların da insafsızlığına mâni olmak lazımdır.

Bu ülke benimdir, senindir; başkalarının değildir.

Ben bu ülkenin sahibiyim, tapum var elimde, mal benimdir. “Bağın bir kenarında yangın oldu.” diye bağı bırakıp gidecek değilim ya, “Öbür tarafında pislik döküldü.” diye mülkümü bırakacak değilim ya; mülk bizim, halk bizim. Halk biziz, kendimiziz.

“Yönetimde kusur var!”

“Düzeltil!”

Yönetim serbestliği var. Çalış. Niye çalışmıyorsun? Çalışınca düzeliyor. Seçimlerde herkes bangır bangır bağıyor. Bir tarafa bir rey

veriyor, birisi seçiliyor. Sen de çalış, sen de seçtir kendini. Güzel. Serbestlik var, istesen yapabilirsin, istediğin şeyleri yapabilirsin. Belediyelere seçilirsin, muhtarlığa seçilirsin, milletvekilliğine seçilirsin; her şey senin istediğin gibi olur.

Yapabileceğin bir şey. Ben bu fikre katılmıyorum, samimi olarak katılmıyorum. “Yönetim şekli başka türlü” diye memuriyet yapmayacaksın, çalışmayacaksın.

Olmaz! Halka hizmet konularında tekâsül doğru değildir. Doktor doktorluğunu yapacak, ötekisi öteki hizmeti yapacak, berikisi beriki hizmeti yapacak.

Soru: Bazı müesseseler zekâtı alıp öğrencilere şartlı olarak verip ondan zekâtı geri o müesseseye vermesini istiyorlar. Bu duruma siz ne dersiniz?

Cevap: Buna hile-i şer’iyye derler. Hile “tedbir” demektir. Hile-i şer’iyye “Şer’î bir tedbir.” Çocuğa veriyor; ondan sonra çocuk da müessesesine bağışlıyor. İsterse bağışlamaz. Para çocuğun eline geçtiği anda parayı alır, “teşekkür ederim” der, cebine koyabilir. Çünkü mal onundur.

“Bak ben sana bunu veriyorum, geri alacağım.”

Böyle bir şart batıldır, böyle bir şey olmaz. Çocuğa verirsin.

Biz ne yapıyoruz?

“İş alengirli olmasın.” diye “Bizim vakfımız ücretlidir. Her talebe şu kadar ücret verecek.” diyoruz. Talebenin parası yok. Ücretini zekâttan ödesin. Yemek yiyor, oturuyor kalkıyor, çamaşır yıkanıyor, vesaire. Böyle bir şekil daha iyi olur.

Soru: Devlet nedir? Bizim bu günkü devlete bakışımız nasıl olmalı? Biz onu sahiplenebilir miyiz?

Cevap: Devlet yönetimdir; insanların, insan toplumunun yönetilmesi mekanizmasıdır. Osmanlı zamanında bizim devlete bakışımız tereddütsüz idi, çünkü amaçlar; Kur'an-ı Kerîm'le, İslâmî imanî kaidelerle aynen çakıştırmıştı, tamamen aynı istikametteydi. Şimdi laik devlet olunca bakış değişiyor; bazı kimse-lerde bakış biraz soğuyor. Aslında laik devlet demek bazısına göre; “devletin dinî kurallara göre idare edilmemesi” demek, bazısına göre de; “devletin içindeki fertlerin inançlarına müdahale etmemek, sadece hizmet etmek,

inançları şahısların kendilerine bırakmak” demek. Tabi laiklik anlayışı üzerinde karşı tarafa savunmada bulunup “Madem ki devletin halkının çoğu müslümandır, sen de hizmet müessesisin, binaenaleyh hizmeti yap, laikliğin gereği budur.” diye konuyu onlara doğru döndürmek mümkündür.

Soru: Mürşidin vefatından sonra vekiline intisap etmeyip başka bir mürşide intisap etmek olur mu?

Cevap: Tabi mürşid “Şuna ittiba edin.” demiş. Mürşidinin sözünü dinlememiş olur. “Şuna ittiba edin.” diye bıraktığı kimseye uymaması mürşidinin sözüne uymamak olur.

Kendi mürşidi vefat etmeden de başka bir mürşide intisap edebilir. Bu mürşidi beğenmiyorsan, sözünü tutmayacaksan veya kendisini mürşid-i kâmil olarak görmüyorsan, şeriate aykırı bir takım hallerini görmüşsen zaten değiştirirsin, gider başkasını tutarsın. Ama memnunsan kânî isen; “Mübarek mürşid-i kâmildi, evliyâullahtandı, çok kerametlerini gördüm.” diyorsan, o zaman sözünü dinleyeceksin, çünkü o senin hocan.

Soru: İki mürşide birden bağlanılır mı?

Cevap: Bağlanılmaz. İnsanın mürşidi bir tanedir, bir tane olur, iki tane olursa anarşî olur.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
3 Şa'bân 1412 / 06.02.1992

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

